

Täysistunto

Keskiviikko 1.3.2023 klo 14.00—16.30

11. Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 8/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 51/2022 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt päätetään talousvaliokunnan mietinnön TaVM 51/2022 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Talousvaliokunnan mietinnön esittelyn jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Työministeri Tuula Haataiselle varataan mahdollisuus käyttää 5 minuutin puheenvuoro. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Grahn-Laasonen.

Keskustelu

14.34 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Isänmaallisen Nato-äänestyksen jälkeen on käsittelyssä huoltovarmuusselonteko, mikä on kokonaisturvallisuuden ja Suomen varautumisen kannalta erittäin tärkeä asiakirja, jota on valmisteltu parlamentaarisessa yhteistyössä — ministerille lämmin kiitos tämän asian edistämisestä ja eduskunnalle siitä, että yksimielisellä mietinnöllä olemme etenemässä.

Talousvaliokunta on siis käsitellyt valtioneuvoston huoltovarmuusselonteon 8/22, ja esittelen valiokunnan yksimielisen mietinnön pääkohdat:

Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteko annettiin eduskunnalle ensimmäisen kerran syyskuussa 2022. Selonteossa määritellään keskeiset tavoitteet huoltovarmuuden kehittämiseksi vuoteen 2030 mennessä. Talousvaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että Suomen huoltovarmuuden näkökulmasta keskeiset asiat ja kehittämistarpeet on koottu eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon. Huoltovarmuusselontekoa on tarkoitus päivittää säännöllisesti. Talousvaliokunta pitää tätä tärkeänä säännöllisen parlamentaarisen vuoropuhelun varmistamiseksi.

Huoltovarmuuden merkitys on viime vuosina entisestään korostunut, erityisesti covid-19-pandemian ja kansainvälisissä turvallisuusympäristöissä tapahtuneiden vakavien muutosten takia. Muuttunut ja jatkuvasti muuttuva toimintaympäristö kuitenkin vaatii toimintamallien jatkuvaa seuraamista, päivittämistä ja kehittämistä sekä huoltovarmuuden turvaamiseksi tarvittavien riittävien resurssien varmistamista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

Suomen huoltovarmuuden ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttävät tiivistä ja hyvin organisoitua poikkihallinnollista yhteistyötä ja tämän yhteistyön tehokasta ohjaamista. Huoltovarmuuden näkökulmasta kriittisten toimialojen, niiden välisten keskinäisriippuvuuksien ja synergioiden tunnistaminen ja osaava hyödyntäminen ovat edellytys huoltovarmuustyön onnistumiselle ja tuloksellisuudelle. Lisäksi kansainvälisen yhteistyön merkitys kansallisessa huoltovarmuustyössä on huomattava ja kasvaa tulevaisuudessa edelleen.

Suomen huoltovarmuuden lähtökohtana on markkinaehtoinen toiminta myös kriisitilanteissa. Vasta jos markkinat eivät pysty ylläpitämään yhteiskunnan taloudellisia ja teknisiä perustoimintoja häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, yhteiskunnan on täydennettävä markkinoiden toimintaa välttämättömillä toimenpiteillä. Suomen huoltovarmuuden toimintamalli rakentuu vahvasti julkisten, yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyölle. Näin ollen yritysten rooli huoltovarmuusorganisaatiossa on erittäin merkittävä sekä kriittisten infrastruktuurien että palvelujen ja tuotannon osalta. Valiokunta korostaa, että Huoltovarmuuskeskuksen tehtävä huoltovarmuuden kehittämisessä, ylläpidossa ja ennakointityössä sekä huoltovarmuusorganisaation käytännön työn organisoijana on keskeinen.

Talousvaliokunta toteaa, että huoltovarmuusselonteko on erittäin tervetullut ja antaa kattavan ja tarkan kuvauksen Suomen huoltovarmuuden tilanteesta ja kehitystarpeista vaikeasti ennustettavassa toimintaympäristössä. Se luo hyvän pohjan koko huoltovarmuustoiminnan kehittämiselle.

Talousvaliokunta on mietinnössään kiinnittänyt huomiota kattavasti moniin huoltovarmuuden kannalta keskeisiin ilmiöihin ja vaikutuksiin. Tästä meidän pitkästä ja perusteellisesta mietinnöstä löytyy analyysiä ja huomioita ilmastonmuutoksesta ja vihreästä siirtymästä, digitalisaatiosta ja kyberturvallisuudesta, hybridiuhista, osaamisen ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistamisesta, kriittisistä teollisuuden toimialoista, kriittisestä infrastruktuurista ja verkostomallin kehittämisestä, kansalaisvarautumisesta ja kriisitiedottamisesta, julkisista hankinnoista, eräistä huoltovarmuuden kannalta keskeisistä talouden sektoreista, elintarvikehuollosta, energiahuollosta, finanssimarkkinoiden toiminnan varmistamisesta, kuljetusten jatkuvuuden turvaamisesta, sosiaali- ja terveydenhuollosta, kansainvälisestä yhteistyöstä, ajankohtaisen Nato-jäsenyyden merkityksestä Suomen huoltovarmuudelle sekä huoltovarmuuden taloudellisten resurssien turvaamisesta.

Lisäksi valiokunta on tarkastusvaliokunnan tavoin kiinnittänyt huomiota Huoltovarmuusrahastoon. Talousvaliokunta on huolestunut siitä, että huoltovarmuusmaksun trendi on aleneva, ja pidämme tärkeänä, että Huoltovarmuusrahaston kantokyky turvataan myös tulevaisuudessa.

Talousvaliokunta pitää välttämättömänä, että Suomen huoltovarmuuden toimivuutta ja tasoa seurataan säännöllisesti ja kehitetään oikea-aikaisesti toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten edellyttämällä tavalla. Huoltovarmuus on nähtävä vahvempana osana Suomen kokonaisturvallisuutta. Valiokunta pitää nykyistä viranomaisten, yritysten ja kolmannen sektorin yhteistyöhön perustuvaa markkinaehtoista toimintamallia edelleen pääosin toimivana. Valiokunta toteaa, että huoltovarmuuden kehittämisen tulisi jatkossakin perustua Suomen omien vahvuuksien sekä monipuolisten kansainvälisten verkostojen ja kumppanuuksien hyödyntämiseen.

Näiden huomioiden jälkeen talousvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon 8/2022 johdosta. Kannanottoehdotuksemme on, että eduskun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

nalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta. Kiitos lämpimästi käsittelystä, ja toivon hyvää keskustelua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Kiitoksia, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Grahm-Laasonen. — Nyt ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

14.40 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Omasta ja koko valtioneuvoston puolesta haluan esittää parhaimmat kiitokseni siitä, että tämä ensimmäinen parlamentaarisesti valmisteltu huoltovarmuusselonteko on nyt eduskunnassa käsitelty ja että huoltovarmuuden kehittämiseksi Suomessa on saatu parlamentaarisesti hyväksytyt linjaukset. Pidän erityisen arvokkaana sitä, että valiokuntien lausunnot ja talousvaliokunnan mietintö ovat olleet yksimielisiä — kiitos tästä työstä. Tämä on erittäin vahva pohja nyt tulevalle huoltovarmuustyölle.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuskysymykset nousivat laajemmin julkiseen keskusteluun koronapandemian alkuvaiheessa. Koronan aikaan oli ilmeistä, että meidän on syytä katsoa huoltovarmuutta laajemmasta perspektiivissä sekä pystyttävä määrittelemään tarkemmin, mitä huoltovarmuuteemme kuuluu, missä ovat vastuut ja miten huoltovarmuusjärjestelmä vastaa erilaisiin kriiseihin modernissa yhteiskunnassa säilyttäen samalla sen, mikä on toimivaa. Siksi päätin, että meidän on aika käynnistää tämä ensimmäinen huoltovarmuutta koskeva selontekotyö yhdessä eduskunnan ja huoltovarmuuden sidosryhmien kanssa.

Kun nyt katsomme, millaisia uhkia huoltovarmuuden kannalta olemme koronan jälkeen kohdanneet, ei selontekotyö olisi kyllä voinut asettua sopivampaan ajankohtaan, ja tätä alleviivaa juuri tehty Nato-päätös tässä eduskuntasalissa myös. Valiokunnat ovat pitäneet selonteon antamista ja sen kehittämislinjauksia perusteltuina. Sen lisäksi ne ovat antaneet lukuisia huomioita huoltovarmuuden yksityiskohtaisemmista kehittämistarpeista. Nämä tullaan käymään nyt huolellisesti läpi ja ne tullaan ottamaan huomioon muun muassa jo nyt käynnistetyssä huoltovarmuuden tavoitteista annetun valtioneuvoston päätöksen uudistamistyössä. Edelleen haluan esittää myös kiitokseni selonteon parlamentaarille seurantar ryhmälle, joka antoi panoksensa ja tukensa selonteon valmistelulle sen kaikissa vaiheissa.

Suomella on edelleen hyvin toimiva ja kansainvälisesti ainutlaatuinen huoltovarmuusjärjestelmä. Muuttuvassa toiminta- ja turvallisuusympäristössä onkin keskeistä, että Suomen huoltovarmuuden taso turvataan kaikissa olosuhteissa. Toimintaympäristö vaatii koko ajan jatkuvaa seurantaa ja huoltovarmuustyön kehittämistä ja myös resurssien turvaamista kulloistenkin tarpeiden mukaan. Huoltovarmuuden toimintamallin tulee aina elää ajassa ja muuttua myös oikea-aikaisesti tarpeiden mukaisesti. Tätä myös talousvaliokunta mietinnössään korosti.

Suomen huoltovarmuuden vahva perusta on julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö. Myös toimintaympäristön muuttuessa, kansainvälisen yhteistyön lisääntyessä ja uuden EU:n ja kansallisen lainsäädännön kehittyessä on syytä pitää huolta siitä, että tämä perusta säilyy meillä myös jatkossa. Huoltovarmuustoiminnan kansainvälisen ulottuvuuden merkitys korostuu nyt, ja se täydentää meidän kansallista varautumistamme, mutta se ei voi korvata kansallista varautumistarvetta ja meidän kansallisia, omia varautumistoimia.

Kansalaisten lisääntynyt kiinnostus huoltovarmuuskysymyksiin on myös oikein hyvä asia. Ihmisten valmiudet omatoimisuuteen, varautumiseen sekä toimintakykyyn häiriöti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

lanteissa, mukaan lukien myös tällainen henkinen kriisinsietokyky, ovat hyvin olennaisia osia tässä huoltovarmuuden kokonaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta korostaa, että huoltovarmuus on nähtävä vahvemmin osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta, ja tämä oli juuri selonteon ja tästä eteenpäin sen toimeenpanonkin keskeinen tarkoitus. Selonteon linjausten toimeenpanolla kyetään varmistamaan huoltovarmuuden riittävä taso, joka omalta keskeiseltä osaltaan vahvistaa kokonaisturvallisuutta Suomessa.

Arvoisa puhemies! Selonteon mukaan budjettitalouden ulkopuolinen Huoltovarmuusrasto on syytä säilyttää nopeana ja joustavana huoltovarmuuden rahoittajana ja rahaston kantokyky on turvattava suhteessa aina muuttuvaan toimintaympäristöön ja huoltovarmuuden tehtäväkenttään. Tämä linjaus on nyt saanut eduskunnassa yksimielisen tuen, ja pidän tätä erittäin tärkeänä. Rahaston kantokyvyn turvaaminen myös jatkossa tulee olemaan yksi keskeisimmistä seuraavan hallituskauden tehtävistä.

Selonteon valmistelun yhteydessä on selkeästi tullut esille, että selontekoa on tarvetta jatkossa päivittää aina säännöllisin väliajoin. Tällä varmistetaan parlamentaarisen keskustelun jatkuminen myös tulevilla vaalikausilla.

Selontekoa valmisteltiin avoimesti ja laaja-alaisesti eri sidosryhmien kanssa. Saimme sata lausuntoa tästä, ja se kertoo selonteon tarpeellisuudesta.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä kerran kiittää eduskuntaa ja tätä salikeskustelua tästä erittäin ajankohtaisesta ja tärkeästä aiheesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Haatainen. — Ja edustaja Pylväs.

14.46 Juha Pylväs kesk: Arvoisa herra puhemies! Huoltovarmuusselonteko on tärkeämpi kuin monikaan meistä neljä vuotta sitten olisi uskonut. Pandemiasta aiheutunut kriisi sekä Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset ovat muokanneet monet asiat huoltovarmuudenkin näkökulmasta uuteen asentoon — mikään ei ole niin kuin ennen eikä sellaiseksi palaa.

Suomen huoltovarmuuden lähtökohtana on markkinaehtoinen toiminta myös kriisitilanteissa. Valiokunta korostaakin tärkeää seikkaa: ”Suomen huoltovarmuuden toimintamalli rakentuu vahvasti julkisten, yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyölle.” Näin sen kuuluukin olla. Ruuantuotannon kannattavuuden ja elintarvikemarkkinoiden toimivuuden parantaminen ovat keskeisiä toimenpiteitä huoltovarmuuden kehittämiseksi. Ilman ruokaa näinkin syrjäinen maa on todella nopeasti vaikeuksissa. Siksi kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuuden pitää kiinnostaa meistä jokaista.

Selonteossa tunnistetaan, että kansallisen huoltovarmuuden säilyttäminen elintarvikehuollossa edellyttää useiden eri tuotantopanosten häiriötöntä saatavuutta. Sota ja sen seurannaisvaikutukset ovat vaikuttaneet monien keskeisten tuotantopanosten hintaan ja saatavuuteen. Tämä heijastuu väistämättä maatalouden toimintamahdollisuuksiin ja kannattavuuteen.

Ruuantuotanto toimialana on haavoittuvainen myös ilmastonmuutoksen vaikutuksille sekä Suomessa että maailmanlaajuisesti. Nämä riskit ovat myös realisoituneet kuivuutena, tulvina ja myrskyinä. Riskien minimoimiseksi Suomessa pidän tärkeänä, että maataloutta harjoitetaan koko maassa ja peltoviljelyä suoritetaan eri maalajeilla, myös turvemaidilla. Maailmanlaajuisesti ilmatoronien riskit voivat aiheuttaa vakavia ruokakriisejä ja niiden vaikutukset siten johtaa levottomuuksiin ja muuttoliikkeisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

Arvoisa puhemies! Maassa pitää pystyä myös liikkumaan. Tieverkoston kunto on oleellinen kriisin hetkellä, ja siksi sitä pitää ennakkoiden laittaa kuntoon. Korjausvelkaa on nyt liian paljon. Logistiikan ja tavarakuljetusten toimiminen on myös kriisitilanteissa välttämätöntä. Kuten selonteossakin todetaan, logistiikka pitää ymmärtää laajasti: tie- ja rautatiekuljetukset, meri- ja ilmakuljetukset ja satamat sekä näihin liittyvät raha- ja tietovirrat. Lähes 90 prosenttia Suomen viennistä ja tuonnista kulkee meriteitse. Vaikka merikuljetuksia ei voida kokonaan korvata muilla kuljetusmuodoilla, Itämeren alueen lisääntyneet jännitteet edellyttävät myös vaihtoehtoisten kuljetusreittien ja korvaavien kuljetusmuotojen selvittämistä. Pohjoinen ulottuvuus pitäisi nyt ottaa tosissaan huoltovarmuudenkin näkökulmasta. Suomen tavaraliikenteen kuljetusta pitää kyetä siirtämään entistä enemmän Norjan satamien kautta kulkeväksi, joista pitää luoda rautatieyhteys Suomeen, vaikkapa sitten Kolarin kautta.

Arvoisa puhemies! Kansanedustajana pidän nyt toistaiseksi viimeisen puheeni tässä lississa. Lämmin kiitos puhemiehille, kollegoille ja talon henkilökunnalle hyvästä ja läheisestä yhteistyöstä. Tämä on ollut hyvä työyhteisö työskennellä ja tehdä töitä paremman Suomen ja tulevaisuuden eteen. [Tuomas Kettunen: Kiitos, edustaja Pylväs! Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos myös teille, edustaja Pylväs. — Ja edustaja Aittakumpu.

14.50 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Tosiaan korona ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan ovat aivan uudella tavalla laittaneet meidät pohtimaan huoltovarmuutta, ja hyvä näin, että asiaa olemme nyt tarkastelleet ja että olemme nyt saaneet tämän ensimmäisen huoltovarmuusselonteon. Se on tärkeä askel huoltovarmuuden kehittämisessä, ja kiitän siitä. Kiitän myös talousvaliokunnan puheenjohtajaa esittelystä. Ja erityisesti haluan kiittää edustaja, maaseutuyrittäjä Juha Pylvästä asiantuntevasta puheenvuorosta, jossa hän käsitteli muun muassa maatalouden tilannetta. Halua itekin nostaa esille tämän suomalaisen ruokatutuannon ja sen omavaraisuuden merkityksen.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen ruoan ja ruokatutuannon laatu on hyvin korkea verrattuna mihin tahansa muualla tuotettuun ruokaan. On juuri näin, että kyse on myös ilmastoesta, kun käytämme kotimaista ruokaa. Viljelijöistä ja maatalouden kannattavuudesta on pidettävä hyvää huolta, jotta mahdollisen kriisin keskellä saamme riittävästi hyvää ravintoa. Nyt kriisien aikana valtio on joutunut erilaisilla akuuteilla tukipaketeilla auttamaan suomalaista maataloutta, ja nämä tukipaketit ovat olleet erittäin tärkeitä, mutta pitemmällä aikavälillä on ehdottomasti saatava maatalouden kannattavuutta parantumaan niin, että viljelijät pärjäävät ja että meillä jatkossakin on ruokaa omasta maasta. Muun muassa kilpailulaki täytyy uudistaa, jotta viljelijä saa reilun, kohtuullisen korvauksen omasta työstään ja jotta meillä maataloutta on jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeitä ovat myös edustaja Pylvään esille nostamat liikenneyhteydet ja se, että tämä nykyinen tilanne korostaa nyt aivan erityisesti Pohjois-Suomen merkitystä ja sitä, minkälaiset maayhteydet meillä on Ruotsiin ja Norjaan. Jos Itämeri jostain syystä menee kiinni, niin Suomi käytännössä on saari ilman Pohjois-Suomea, ja on huolehdittava myös tästä liikenteen sujuvuudesta myös häiriötilanteissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

14.52 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies, arvoisa ministeri ja hyvät kansanedustajat! Käsittelyssä on siis ensimmäinen huoltovarmuusselonteko ja talousvaliokunnan mietintö, johon monet valiokunnat ovat myös antaneet omat lausuntonsa, niin myös sosiaali- ja terveysvaliokunta. Nostan muutamia teemoja tästä esiin.

Huoltovarmuuskeskus ylläpitää eräiden keskeisten, elintärkeiden tuonninvaraisten terveydenhuollon tarvikkeiden ja kriisispesifististen lääkkeiden varmuusvarastoja ja suorittaa myös yksityiselle sektorille korvauksia lääkkeiden velvoitevarastoinnista. Potilashoidon jatkuvuus ja henkilökunnan työturvallisuus varmistetaan siten, että varastoidaan steriilejä terveydenhuollon tarvikkeita ja keskeisiä tarvikkeita. Ne ovat elintärkeitä. Ne ovat monesti myös tuonninvaraisia, ne ovat yleiskirurgisia kertakäyttöisiä tarvikkeita, joita ei voi missään poikkeusoloissakaan säästää tai säännöstellä. Näillä suojavarusteilla suojataan ihmisiä, ja niillä tarkoitetaan esimerkiksi infektiopotilaita hoitavien ammattihenkilöiden käyttöön tarkoitettuja suojaimia — kasvusoojia, hengityssuojaimia, leikkausmaskeja, suojatakkeja — ja niitä tulee olla varastoituna hyvin.

Oli kuitenkin hyvin hämmentävää, kun koronavirusepidemia iski Suomeen, totesimme, että Huoltovarmuuskeskuksen varastoista löytyi vuoden 2009 henkilöstösuojaimia, eli vanhaa tavaraa. On siksikin tärkeää, että nyt kaikki ne epäkohdat, virheet, mitä silloin todettiin ja huomattiin, saadaan kitkettyä pois ja kiinnitetään entistäkin enemmän hyvään huoltovarmuuteen Suomessa huomiota.

Jätin helmikuussa ja huhtikuussa 2020 toimenpidealoitteen ja kirjallisen kysymyksen liittyen huoltovarmuuden kehittämiseen Suomessa kuin myös kotimaisen rokotetuotannon käynnistämiseen. Tähän rokotetuotantoon liittyy paljon asioita ja olisi toivottavaa, että voisimme palata niihin aikoihin. Vuonna 2003:han meillä oli kotimaista rokotetuotantoa. Se on myös osa huoltovarmuutta. Se kuitenkin lakkautettiin vuonna 2003, ja meidän sosiaali- ja terveysvaliokuntamme ottaa kantaa tässä omassa lausunnossaan myös siihen, että lääkevarmuus on tärkeä ja sitä tulee kehittää — kuten säädöspohjaa, tietojärjestelmiä ja toimintamalleja — ministeriön, Fimean, THL:n palvelujärjestelmän ja Huoltovarmuuskeskuksen yhteistyönä. Ja on tärkeää, että ihmisille saadaan myös niitä rokotteita.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnössä talousvaliokunta toteaa hybridiuhista näin: ”Turvallisuusympäristön radikaalin muutoksen seurauksena riski siitä, että Suomeen kohdistetaan hybridivaikuttamista, on kohonnut merkittävästi. Hybridivaikuttaminen voi olla hyvin monenlaista ja kohdistua hyvinkin erilaisiin kohteisiin, joten siihen ei ole aina helppo ennalta varautua.”

Haluan nostaa tässä esille kritiikkiä. Esitimme, perussuomalaiset, hylkäystä hallituksen lakiesitykselle, joka koski laittomasti maassa oleskelevien terveyspalvelujen laajentamista Suomessa. Ja lakihan saatettiin voimaan täällä eduskunnassa, elikkä he saavat kiireettömät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut nyt sitten Suomessa. Mutta valiokunnan kuulemisessa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa nousi esiin ilmeinen turvallisuusriski ja hybridivaikuttamisen uhka. Eli tilanteessa, jossa Eurooppaa kohtaa merkittävin kriisi sitten toisen maailmansodan, puhumme nyt Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan, olimme valmiita antamaan naapurimaallemme käteen terveydenhuoltojärjestelmäämme osoittavan selkeän mahdollisen asean. Eli tämä esitys kyllä mahdollisti sen, että Venäjältä voidaan lähettää Suomeen tuhansia ihmisiä osana hybridioperaatiota, jolla pyritään ylikuormittamaan yhteiskunnan kantokykyä. Ja näistä turvallisuusuhistahan varoitti meitä niin HUS kuin myös sisäministeriö, mutta valitettavasti tässä tuntuu toiminta näennäiseltä. Eli tässä huoltovarmuusselonteon talousvaliokunnan mietinnössä nostetaan esille hybridiuhat, niihin pitää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

varustautua, mutta toisella kädellä eduskunnassa tehdään lainsäädäntöä, jossa tavallaan mahdollistetaan hybridiuhkien vaara. Eli tämän halusin tässä nostaa esille.

Sitten toisena asiana toivoisin potilashoidon jatkuvuudesta ja henkilökunnan työturvallisuudesta — ne ovat äärettömän tärkeitä — että henkilöstöä riittää meillä edelleenkin Suomessa. Nimittäin sekin on sitä huoltovarmuutta, että henkilöstöä siellä terveydenhuollossa varmasti saadaan silloin paikalle, kun tarve on, ja siellä hoitajia riittää.

Olen se kansanedustaja, joka teki ensimmäisen kirjallisen kysymyksen koronakriisistä 2020 tammikuussa, ja tässähän tämä ympyrä sulkeutuu. Tänään taidan pitää eduskunnassa oman viimeisen puheenvuoroni tällä eduskuntakaudella. Kiitän kaikkia ja toivotan kaikille valoisaa, hyvää kevättä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Kiitos samoin, edustaja Juvonen. — Ja nyt edustaja Tynkkynen.

14.58 Sebastian Tynkkynen ps: Kunnioitettu herra puhemies! Kohti Suomea kulkee tänäkin hetkellä tavaraa maalla, merellä ja ilmassa. Se ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys. Pandemia-aika osoitti hyvin konkreettisesti kansalaisille ja yrityksille, miten äkkiä maailman tavaravirrat voivat hyytyä. Mitä pidemmiksi tuotantoketjut muodostuvat, sen haavoittuvaisempia meistä tulee erilaisille kriiseille, joista pandemia oli vain yksi herättävä esimerkki. Se muistutti kaikkia huoltovarmuuden tärkeydestä. Ei Suomi eikä Eurooppa voi tuottaa kaikkea yksin jatkossakaan, mutta pointti onkin siinä, että meidän pitää tuottaa itse enemmän, ei vähemmän. Jos ylikireällä ilmastopolitiikalla ajetaan tuotantoa yhä enemmän muualle, seuraus tulee olemaan karu. Huoltovarmuus heikkenee, työpaikkoja menetetään, ja sekin, mitä ylikireällä ilmastopolitiikalla tavoiteltiin, kääntyy pääläelleen. Nimitäin jatkossa tuotanto tapahtuu maissa, joissa vähät välitetään ympäristöstä. Kiina lupaa maailmalle leikata päästöjään, mutta samaan aikaan hiilivoiman rakentaminen on maassa ennätyslukemissa. Viime vuoden lupatahti tarkoitti kahta uutta suurta hiilivoimalaa joka viikko. Suomalainen tehtaanpiippu on todella ekoteko.

Arvoisa puhemies! Riippuvuudet ovat aina vaaraksi myös huoltovarmuudelle. Se on nähty Venäjänkin tapauksessa, että sotivista diktatuureista kannattaa olla vielä vähemmän riippuvainen. Varoituslaukaukset oli Venäjän tapauksessa ammuttu ilmoille jo aiemmin, mutta niihin ei reagoitu vaan esimerkiksi demarivaikuttajien lobbaamat kaasuputket laskettiin Itämereen, ja demarilobbarit saivat palkkansa. Vielä Venäjää suurempikin riippuvuuspeikko meillä on edessämme Kiinan kanssa. Maa ei ole vielä sotaa käyvä mutta diktatuuri kylläkin. Sotiminen näyttää seuraavan perässä, jos katsoo maan aseistautumista ja sotilaallista pullistelua lähialueillaan. Nämä ovat nyt niitä varoituslaukauksia, joihin pitää reagoida. Kiina-riippuvuuden vähentäminen todella kannattaa. Lyhyemmällä aikavälillä se tarkoittaa enemmän työpaikkoja Eurooppaan, kestävämpää tuotantoa ja hyvinvointia. Pidemmällä aikavälillä se on turvallisuusteko. Kaikki lähtee politiikasta, jossa puolustetaan enemmän kotimaan etua ja kotimaan tuotantoa, siis perussuomalaisemmasta politiikasta.

Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset on ainut puolue, joka tässä salissa on vaatinut suomalaisen turpeen kunnianpalautusta. Kuten talousvaliokuntakin toteaa, huoltovarmuuden kannalta olennaista on energiatuotannon monipuolisuus — niinpä — ja jos meillä on tarjolla vieläpä kotimaista energiaa, vaikutus huoltovarmuuteen on valtava. Hallitus syyttää omassa huoltovarmuusselonteossaan, että turvetuottajien kiinnostus tuottaa turvetta turvevarastoihin on vähentynyt. No mistäköhän syystä? Olisiko teidän turvevastaisella

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

politiikalla tähän vaikutusta? Te olette punninneet vaakakupissanne, kumpi merkkää teille enemmän, turpeen tuomat työpaikat ja huoltovarmuus vai turpeen ilmasto vaikutukset. Teille tärkeämpiä ovat olleet ilmasto vaikutukset, ja se teidän on myönnettävä, myös keskustan. Turvetuottajille on tarjottava pidempi näkymä, jotta he voivat luottaa alan kantavan vielä tulevinakin vuosina. Turvemyönteisempi politiikka takaa sen, että ne varmuusvarastot saadaan jatkossakin täytettyä. Pinta-alan nähden maailman soisimmassa maassa kyllä turvetta riittää, mutta sen nostosta on tehtävä taas kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Kun huoltovarmuutta lähdetään parantamaan, yksi on ylitse muiden, ja se on suomalainen ruoka. Jos leipä loppuu, loppuu laulu. Siksi on ollut järkyttävää seurata tätä pallottelua, jota hallituspuolueet ovat pelanneet suomalaisen maatalouden kustannuksella. Kun keskusta venkoili luonnonsuojelulain kanssa, muu hallitus jumitti vastineeksi maatalouden kriisipaketin. Niin paljon suomalainen ruuantuotanto teille merkkää, että käytitte sen ahdinkoa pelinappulana. Kuten tässä talousvaliokuntakin toteaa, maailmalla voi olla edessä vakavia ruokakriisejä. Ehkä maailmanlaajuinen ruokakriisi saisi teidät heräämään siihen, että suomalainen lihatuotanto ja maatalous eivät ole vain päästölähteitä, ne ovat meidän elinehtomme.

Me perussuomalaiset teimme eduskunnassa 16 ehdotusta maatalouden hätätilan korjaamiseksi, mutta te, hyvä hallitus, äänestitte kaikki kumoon. Me löimme myös pöytään sadan toimenpiteen ohjelman maaseudun hyväksi. Ei ole muista puolueista kuulunut tukea. [Puhemies koputtaa] Jään odottamaan teidän toimenpiteitänne. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Ranne.

15.03 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden arviointi ei ole oikea paikka kansalliselle hengennostatukselle tai ideologiselle virheiden peittelylle ja ongelmien vähättelylle. Jo selonteon johdannosta löytyy nolo kukkanen: ”Covid-19-pandemiasta saadut kokemukset osoittavat, että Suomella on hyvin toimiva huoltovarmuusjärjestelmä.” Lausunto ”Nyt ne rekat lähtivät liikkeelle” jää kuitenkin elämään yhtenä pandemiaan liittyvänä sukupolvikokemuksena.

Tämä käsillä oleva selonteko paljastaa karulla tavalla, miten järjestelmien ja sääntelyn monimutkaisuus, keskinäisriippuvuudet ja ideologinen hapatus aiheuttavat huoltovarmuuden arviointiin sokeita pisteitä, jotka voivat käydä arvaamattoman kalliiksi. Otan esimerkiksi muutaman pahimman.

Energiahuollon osalta hapatus konkretisoituu ehkä parhaiten lauseessa: ”Vihreä siirtymä auttaa pääsemään irti Venäjän tuontiriippuvuudesta ja siten parantaa myös energiasektorin huoltovarmuutta.” Talousvaliokunta tosin meni vähän pidemmälle toteamalla: ”Suomella on vihreän siirtymän myötä mahdollisuus energiaomavaraisuuteen.” Se, että vihreä siirtymä aiheuttaa energiantuotantoon vakavia teknisiä ja rakenteellisia huoltovarmuusongelmia, sivuutetaan täysin.

Energiakeskustelun kaksinaismoraaliin kuuluu, että julkisuudessa energiateollisuus toistaa hallitusohjelman mantroja ja kertoo, miten erinomaisesti kaikki menee. Kun kansalaisille syötetään väitettä Suomeen pian koittavasta energiaomavaraisuudesta, puhutaan vuositasesta. Eli vuoden mittaan Suomessa tuotettaisiin yhtä paljon energiaa kuin kulutetaan. Sillä ei ole energian huoltovarmuuden kanssa mitään tekemistä, koska poikkeusoloissa kyse on energian riittävydestä siinä ja silloin eikä seuraavan talven tuulioloista. Onneksi energiateollisuuden asiantuntijatasolta löytyy moraalista selkärankaa sanoa, ettei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

selonteossa ole sanaakaan yhteiskunnan sähköistymisestä eikä uuden puhtaan energijärjestelmän huoltovarmuutta turvaavia toimia siten ole tässä selonteossa kattavasti kuvattu.

Arvoisa puhemies! Vesihuollon huoltovarmuudessa on valtava sokea piste, ja sen nimi on jätevesien käsittely. Selonteko kuittaa asian toteamalla, että poikkeustilanteisiin varautuminen ja häiriöttömän toiminnan varmistaminen ovat osa vesihuoltolaitosten normaalia toimintaa. Näitä laitoksia säädellään lainsäädännöllä, joka pakottaa varmistamaan puhtaan veden järjestelmien sähkönsaannin varavoimajärjestelmissä, mutta jätevesijärjestelmillä ei vastaavaa velvollisuutta ole. Niinpä vesilaitokset varautuvat talven kiertäviin sähkökatkoihin toimittamalla koteihin ohjeita, ettei vesivessoja saa sähkökatkon aikana käyttää eikä vetää. Parin tunnin sähkökatko ei ole vielä ongelma, mutta 72 tunnin sähkökatko, pidemmästä puhumattakaan, olisi jo kaaos paitsi jätevesijärjestelmissä ja luonnossa myös itse asunnoissa ja asuinrakennuksissa.

EU on ottamassa kasvavaa roolia huoltovarmuuskysymyksissäkin tapansa mukaan järjestetyn laajalla ja monimutkaisella sääntelyllä. Eikä EU olisi EU, ellei asiaan liittyisi uusi rahasto: Single Market Emergency Instrument. Suomessa kuluu järjetön määrä henkilötöitä pelkäämään EU:n aiheuttamista keskinäisriippuvuuksista selvillä pysymiseen. Talousvaliokunta on oikeassa todetessaan, ettei unionin tasoinen varautuminen korvaa tai rajoita Suomen vastuuta omasta varautumisestaan.

Emme voi luottaa unioniin, jonka jäsenmaat eivät noudata yhteisiä sääntöjä. Tuoreessa muistissa ovat jäsenmaiden pysäyttävät pandemiatarvikkeiden kuljetukset, eikä rokotesaagakaan ole ohi. EU:n syyttäjävirsto EPPO on avannut tutkinnan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyenin ja Pfizerin rokotekähmintöihin liittyen. Huoltovarmuuden arvioinnin pragmaattisuus tulee varmistaa siirtämällä se hallitukselta jollekin riippumattomalle taholle. Se voisi esimerkiksi olla Valtiontalouden tarkastusvirasto laajentamalla viraston mandaattia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Puisto.

15.08 Sakari Puisto ps: Hyvä puhemies! Tässä valtioneuvoston huoltovarmuusselonteossa olisi useitakin tulokulmia, mitä tässä voisi ottaa esille, kuten edustajat ovat aikaisemmissa puheenvuoroissakin jo käsitelleet monia näkökohtia. Itse ajattelen puhua osaamisen huoltovarmuudesta, mikä on nostettu esiin tässä selonteossa.

Täältä löytyy ihan hyviä kirjauksia muun muassa siitä, että kokonaisuuteen kytkeytyy kriittisen osaamisen turvaaminen kansallisesti eri toimialoilla ja alueilla. ”Kriittisen osaamisen varmistaminen itse huoltovarmuusorganisaatioissa sekä tilannekuva- ja ennakointityön hallinta ovat tulevien vuosien merkittäviä haasteita.” ”Uusien teknologioiden hyödyntämisessä kansallisen osaamisen merkitys korostuu. Erityisesti kriittisten teknologioiden osalta on ylläpidettävä ja kehitettävä omaa osaamista.” Toki Suomihan tekee noin prosentin verran, allekin, maailman tieteestä ja immateriaalioikeuksista, meillä pitää olla kyky ikään kuin ymmärtää ja absorboida tätä mutta myös ottaa haltuun tämä teknologia ja kehittää sitä meidän omilla kärkialueillamme.

Myös on todettu, että ”sotilaallisen maanpuolustuksen kannalta kriittisen materiaalin, tuotannon, teknologian ja osaamisen on oltava saatavissa ja käytettävissä kaikissa turvallisuustilanteissa”. ”Järjestelmien teknistymisen myötä ja teknologisen kompetenssin kansallinen ylläpito on edellytyksenä kyvyllä suunnitella, ostaa, käyttää ja huoltaa monimutkaisia järjestelmiä.” Edelleen todetaan: ”Kriittisen osaamisen ja sotilaallisen huoltovarmuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

den varmistaminen ja kehittäminen edellyttävät pitkäjänteistä yhteistyötä yliopistojen, tutkimuslaitosten, yritysten ja teollisuuden kanssa.” Myös pienten ja keskisuurten yritysten ja kansalaisten tietoisuus osaamisen merkityksestä ja huoltovarmuuden turvaamisesta on tärkeää. Eli tämä on hyvin laaja kysymys, mihin liittyvät taloudelliset resurssit ja myös se, kuka omistaa esimerkiksi tietyt yritykset.

Nyt se asia, minkä minä haluan nostaa esiin: Edellä on korostettu paljon kansallista osaamista ja kyvykkyyttä, mutta tässä ei ole kovin paljoa — jos juuri ollenkaan — mietitty sitä, että erilaisissa politiikkatavoitteissa me ollaan pyritty esimerkiksi merkittävästi kasvattamaan ulkomaalaisten korkeakouluopiskelijoiden määrää Suomessa, siis kolminkertaistamaan jopa vuoteen 2030 mennessä, ja myös lisäämään merkittävästi ulkomaalaisen opetus- ja tutkimushenkilökunnan määrää, mikä on itse asiassa lisääntynyt jo hyvin voimakkaasti. Minulla on tässä tilasto suomalaisista yliopistoista ja ulkomaalaisten osuuksista yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstöstä, ja vähän riippuen siitä portaasta puhutaan nyt jo kymmenistä prosenteista osuuksissa. Tällä on merkitystä, siis erityisesti tietyillä teknisillä aloilla jatko-opiskelijoita on itse asiassa pitkältikin jo ulkomailta ja myös sellaisista maista, mihin meillä on erilaisia varauksia, ja silloin herää se kysymys, kenellä itse asiassa se osaaminen on hallussa. Myöskin pitää miettiä sitä, mikä ylipäättensä meidän kanssakäyminen on teknologiakehityksessä ja politiikassa, kun otetaan huomioon kansallinen turvallisuus.

Edelleen täytyisi miettiä asian strategista merkitystä, eli mikä vaikutus sillä on meidän yhteiskuntaan pitkällä aikatahtimella, meidän osaamistaseeseen, että henkilöstöä on näin paljon ulkomailta. Edelleen on toisessa yhteydessä korostettu sitä, että esimerkiksi suomalaisten nuorten korkeakoulutettujen määrä on laskenut merkittävästi, me ollaan jopa kymmenen prosenttiyksikköä jäljessä muita Pohjoismaita.

Nyt tietysti ulkomaalaisilla, tutkimushenkilöstöllä ja opetushenkilöstöllä ja yhteistyöllä, on paljon myönteisiä vaikutuksia. On tärkeää, että me ollaan erilaisissa yhteistyöverkostoissa mukana. Se, että meillä on tiettyä kärkeosaamista, on ikään kuin pääsylippu meille näihin yhteistyöverkostoihin. Mutta tätä asiaa kuitenkin pitäisi tarkastella myös kriittisesti tulokulmasta eikä pelkästään ottaa näitä tavoitteita ikään kuin annettuna, niin kuin on tapana. Ja nyt kun tätä huoltovarmuusselontekoa tullaan päivittämään jatkossa, niin olisi minun mielestäni tärkeää, että tätä asiaa nimenomaan tarkastellaan kriittisesti kaikilta puolilta. Se on kaikkea muuta kuin yksiselitteinen asia, sillä on puolensa ja puolensa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

15.13 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Pidän valitettavana, että tämä erittäin tärkeä selonteko tuli käsiteltäväksi vasta näin hallituskauden lopulla. Tämä on valtavan tärkeä asia ja olisi kyllä vaatinut vielä ikään kuin laajemman osanoton myös tähän keskusteluun.

Tässä selontekokäsittelyssä on todellakin monia tulokulmia, joita voisi ottaa esiin, mutta nostan ihan kaksi asiaa esiin, nimittäin ruuan ja lääkkeet:

Ruoka on yksi kriittisimmistä huoltovarmuuskysymyksistä, ja on kyllä erittäin huolestuttavaa, että maatilojen määrä on viime vuosina vähentynyt jatkuvasti, mutta tuotantomäärät ovat kyllä säilyneet. Nykyinen kustannuskriisi on kuitenkin niin syvä, että myös isoja tuotantoyksiköitä voi kaatua ja siten myös tuotanto alkaa laskea. Onkin erittäin tärkeää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

keää, että tuleva hallitus panostaa siihen, että elintarviketuotannon osalta huoltovarmuus Suomessa, ajatellen myös erilaisia kriisitilanteita, säilyy.

Toinen ongelma, jonka nostan esiin, on lääkehuolto. Meillä tällä hetkelläkin ollaan siinä tilanteessa, että kaikkia lääkkeitä ei sujuvasti saada edes apteekkeihin, ja erityisen huolestuttavaa on se, mikä asema Kiinalla on koko maailman lääketuotannossa ja siten myös Suomen osalta. Kiinastahan on tullut 25 vuoden aikana maailman johtava rinnakkaislääkkeiden ja aktiiviaineiden valmistaja, ja koko muun maailman lääkevalmistus on riippuvainen sen tuottamista aktiiviaineista ja peruskemikaaleista. Kiina esimerkiksi vastaa 80—90 prosentista maailman antibioottituotannosta, ja voimme vain kuvitella, että jos jostakin syystä Kiina ei enää veisi antibiootteja ja niiden raaka-aineita ulos, mihin se maailmassa johtaisi. Eli nyt olisi erittäin tärkeää Euroopassa ryhdistäytyä ja ryhtyä Euroopan laajuista omavaraisuutta, huoltovarmuutta, lääkkeiden tuotannossa rakentamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

15.16 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus oli keskeinen vaaliteemani, kun hain tänne eduskuntaan, ja olen siitä kiitollinen, että olen saanut olla sitä monessa asiassa täällä käsittelemässä.

Nyt meillä on käsittelyssä valtioneuvoston huoltovarmuusselonteko, joka annetaan nyt ihan ensimmäisen kerran, ja siihen liittyvä talousvaliokunnan mietintö. Myös puolustusvaliokunta on antanut lausuntonsa asiasta. Näin kyseisen valiokunnan jäsenenä ja huoltovarmuusselonteon parlamentaarisen seurantaryhmän työhön osallistuneena voisin nostaa itsekin muutamia seikkoja, ja olen myös talousvaliokunnassa ollut mukana tätä käsittelemässä. Painotan puolustusvaliokunnan lausunnossa esitettyjä huomioita, erityisesti sotilaalliseen huoltovarmuuteen ja sitten ruuantuotantoon liittyviä asioita.

Puolustusvaliokunta toteaa, että ”Suomella on kansainvälisesti ainutlaatuinen ja hyvin toimiva huoltovarmuusjärjestelmä”. Tästä olen itsekin hyvilläni. Samalla haluaisin kuitenkin muistuttaa, että kehityskohteita on noussut esiin ja pohdintaakin pitää tehdä, onko kaikki niin hyvin. Eräs keskeinen kysymys liittyy Suomen maantieteellisen aseman haastavuuteen: olemme käytännössä saareissa Venäjän kinalossa, ja kaikki kulkee meille meritse. Kriisitilanteessa tuen saaminen ja vastaanottaminen on vaikeaa, ja se tekee Suomen aseman huoltovarmuuden kannalta haavoittuvaisemmaksi kuin esimerkiksi Manner-Euroopan maiden aseman. Tarvitsemme siis kansallista teollista ja teknologista ammattitaitoa ja osaamista, tuotantokykyä ja varastoja. Puolustusvaliokunta korostaakin, että ”julkisten hankintojen tekeminen huoltovarmuuskriittisiltä yrityksiltä sotilaallisen huoltovarmuuden varmistamiseksi tulee ottaa nykyistä paremmin huomioon”. ”Valiokunta pitää erittäin hyvänä selonteon linjausta siitä, että kokonaisvaltaista varautumista ja huoltovarmuuden vahvistamista on syytä tukea järjestelmällisesti myös julkisilla hankinnoilla.” Tästä kerron pian esimerkkejä, että kaikki ei ole mennyt ihan maaliin. Valiokunnan mukaan ”on tärkeää selvittää tarve ja mahdollisuudet uudistaa yleistä julkisten hankintojen sääntelyä EU-sääntelyn puitteissa siten, että huoltovarmuuskulmat tulevat riittävästi huomioituiksi”.

Arvoisa puhemies! ”Selonteossa todetaan edelleen, että huoltovarmuuslainsäädännön kokonaistarkastelun yhteydessä tulee arvioitavaksi, voidaanko julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annettua lakia muuttaa siten, että siinä huomioitaisiin huoltovarmuusperusteisten hankintojen erityispiirteet.” Puolustusvaliokunta ”kiirehtii tällaisen selvitystyön käynnistämistä ja korostaa lainsäädännön tarkastelutarpeiden välttämättömyy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

tä”. ”Valiokunta on kiinnittänyt huomiota nykyisen hankintalainsäädännön ongelmiin ja puutteellisiin mahdollisuuksiin kohdistaa hankintoja kotimaahan aiemmissa kannanotoissaan.”

Tässä on muutama asia, joita olen tänne listannut:

Huolissani olen huoltovarmuusmaksusta: nyt kun osa suomalaisista siirtyy käyttämään sähköautoja, niin miten heiltä kerätään tätä huoltovarmuusmaksua?

Turve on erittäin tärkeä. Siitä minulla on tässä vierellä Huoltovarmuuskeskuksen erittäin kriittinen lausunto toukokuulta 2019, ja täytyy sanoa, että tämä hallitus on tehnyt kaiken päinvastoin kuin mitä tässä Huoltovarmuuskeskuksen lausunnossa sanotaan. No, turvepelloista yritin talousvaliokunnan lausuntoon erityistä mainintaa, mutta täytyy sanoa, että en saanut keskustalaisiltakaan tukea, muilta kuin yhdeltä mieheltä, tälle asialle.

Sitten on näitä valtiollisia toimijoita, esimerkiksi Fingrid. Olen siitä ihmeissäni, että Fingridin kilpailuttaessa näitä urakoita sähkölinjojen teosta lopputulos on se, että meille esimerkiksi sähkötolpat tulevat Kiinasta ja Intiasta.

Kotimainen kuorma-autohankinta sivuutettiin. Siitä tein kirjallisen kysymyksen ja pyysin Huoltovarmuuskeskukseltakin lausunnon. Siinä todettiin, että ”Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan raskaiden kuorma-ajoneuvojen kotimainen tuotanto ei ole kansallisen huoltovarmuuden näkökulmasta keskeinen kysymys”. Tämä asia meni ihan pommiin tuossa viime kesäkuussa. [Puhemies koputtaa]

Näihin asioihin meidän pitää ensi kaudella puuttua täällä.

Kiitän myös puhemiestä ja teitä kaikkia edustajia, jotka täällä nyt salissa ovat. Tämä saattaa olla viimeinen puheeni täällä eduskunnassa, ainakin tällä kaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

15.22 **Joonas Könttä kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä huoltovarmuusselonteko on äärettömän tärkeä, ja ehkä tässä kriisien aikana on huomattukin, sekä kansainvälisen pandemian aikana että nyt sitten Venäjän hyökättyä Ukrainaan, kuinka tärkeää huoltovarmuus on Suomelle. Meilläähän noin 90 prosenttia tuonnista ja viennistä tapahtuu meriteitse, ja sen takia kotimaisuus — tehty Suomessa, valmistettu Suomessa, omistettu Suomessa — on äärettömän tärkeää.

Muutama nosto ensinnäkin elintarvikehuollosta, ruuantuotannosta: Johtuen muun muassa viennin ja tuonnin suhteesta on äärettömän tärkeää, että Suomessa on kotimaista ruuantuotantoa, niin että meillä riittää ruokaa myös siinä tilanteessa, että ulkomailta ei ruokaa saataisi. Paitsi että nyt tuota kilpailulainsäädäntöä on uudistettu, niin seuraavalla hallituskaudella seuraavalla hallituksella on äärettömän tärkeä tehtävä siinä, että varmistetaan kotimaisen ruuantuotannon elinvoimaisuus, että tuottaja saa riittävän osuuden, että ruuantuotanto Suomessa on turvattu kaikissa olosuhteissa.

Puhemies! Toisena kohtana muutama sana energiaturvallisuudesta ja energiahuollosta: Selvisimme tästä talvesta paremmin kuin ehkä odotimme. Ei tullut sähköpulaa, ei tullut kiertäviä sähkökatkoja, mutta tästä on otettava opiksi. Kotimainen sähkön- ja lämmön- tuotanto tulee turvata kaikissa olosuhteissa. Meillä tulee olla riittävän hajautettu energiantuotanto, jotta mahdolliset häiriöt eivät koko järjestelmää rapauta, ja tietysti myös kantaverkko on keskeisessä osassa siinä, että meillä on kestävä, monipuoliset verkot, mikäli joi- tain kriisejä tapahtuisi. Tulevaisuutta ei voi ennustaa, mutta siihen voi varautua, ja ennen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

muuta kunnallisille energiayhtiöille, kuntapäätäjille, joita myös tästä salista löytyy, toivon pitkäjänteisyyttä ja kotimaisen energiantuotannon turvaamista myös tulevaisuudessa.

Herra puhemies! Kolmantena kohtana vielä liikennepolitiikasta muutama sana: Kuten totesin, tuo meriliikenne on meille äärettömän tärkeää turvata kaikissa olosuhteissa mutta myös maamme rajojen sisäpuolella olevat tiet, rautatiet, lentoliikenne, niin että voimme kriisienkin hetkellä turvata siihen, että erilaiset materiaalit, ruuat, tuotteet kulkevat, että meillä on panostettu mahdollisiin häiriötilanteisiin mahdollisimman paljon, ja kyllä tuohon liikenteeseen liittyvät myös tietoverkot, niin että mahdollisissa kriisitilanteissa palkat, eläkkeet, tuet maksetaan tileille ja ihmiset voivat luottaa siihen, että arki jatkuu, vaikka kriisi tulisikin päälle.

Pääpiirteissään olen tyytyväinen siitä, että tämä selonteko on tehty, että huoltovarmuuteen kiinnitetään huomiota, mutta kyllä tästä tulee myös seuraavalle hallitukselle työlistaan paljon oppeja, että huoltovarmuus kaikissa olosuhteissa tässä maassa muistetaan ja se toimii. — Kiitos puhemiehelle. Kiitos kaikille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.25 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Huoltovarmuusselonteon käsittely talousvaliokunnan mietinnön pohjalta — tämä huoltovarmuusselontekohan tuli viime syksynä eduskuntaan. Huoltovarmuusasiathan ovat olleet ruisleipäpolitiikkaa Suomen Keskustalle niin kauan, kun maalaisliitto-keskusta on ollut olemassa tässä maassa edistämässä sitä, että huoltovarmuus — mikä tänä päivänäkin korostuu turvallisuuspolitiikan näkökulmasta aika suurena asiana — tulee sitten vihdoinkin ja viimein huoltovarmuusselonteon pohjalta eduskunnan käsittelyyn.

Täytyy muistaa, että huoltovarmuus tulee aina maakunnista. Olen tyytyväinen, että täällä on maakunnan miehiä vielä muutama edustaja paikalla, muuten sali on aika tyhjä — kuitenkin aika isosta asiasta on kyse. Huoltovarmuutta on se, että meillä on kotimainen ruoantuotanto, meillä on kotimainen vahva energiantuotanto ja meillä on tiet ja rautatiet kunnossa ajatellen ja katsoen koko Suomea.

Elintarvikehuollon osalta haluan tästä valiokunnan mietinnöstä nostaa muutaman asian esille, kun tähän talousvaliokunnan mietintöön on myös saatu lausunnot muun muassa maa- ja metsätalousvaliokunnan suunnalta. Maa- ja metsätalousvaliokunta on ottanut kantaa tähän, että ruoantuotannon kannattavuuden ja elintarvikemarkkinoiden toimivuuden parantaminen ovat keskeisiä toimenpiteitä huoltovarmuuden kehittämiseksi. Nyt täytyy muistaa, että meidän suomalaiset viljelijät ovat olleet jo pitemmän aikaa ahdingossa. Suomalaisen maatalouden ahdinko lähti liikenteeseen jo vuonna 2014, kun Venäjä valloitti Krimin niemimaan, ja tämän myötä sitten meidän elintarvikkeita ei lähtenytäkään maailmalle, muun muassa meijeriteollisuuden suunnalta, siihen malliin, kuin oli aikaisemmin lähtenyt. Tämä loi jo ensimmäiset kannattavuushaasteet meidän suomalaisille viljelijöille. Mutta kun me tähän tilanteeseen olemme joutuneet ja tänä päivänä kauppa tekee aika suurta tulosta, niin olen siihen tyytyväinen, että jo nyt elintarvikemarkkinolainsäädäntöä on pikkuisen uudistettu, ja tätä tulee uudistaa kokonaisuudessaan seuraavalla vaalikaudella.

Myös tähän elintarvikehuoltoon liittyen pitää nostaa esille se, minkä myös maa- ja metsätalousvaliokunta ja talousvaliokunta ovat tuoneet esille, että pitkät etäisyydet ja Suomen riippuvuus merikuljetuksista lisäävät tarvetta ruoantuotannon omavaraisuusasteen säilyttä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

miselle korkeana. Ja tämä pitää olla isona ja kirkkaana ajatuksena mielessä, kun poliittisia päätöksiä tehdään sen suhteen, että suomalainen ruoantuottaja pärjää myös jatkossa.

Puhemies! Sitten energiahuollon osa-alueelta. Myös tähän valiokunta on mietintöönsä kirjannut näin: ”Huoltovarmuusselonteossa todetaan, että olemassa oleviin varmuusvarastoihin ei ole tehty muutoksia. Varmuusvarastojen kokonaismäärää on kuitenkin kasvatettu aloittamalla energiaturpeen varmuusvarastointi, mikä laajentaa samalla polttoainevalikoimaa.” On tärkeää, että meidän energiapaletti on hyvin laaja-alainen, ja tässä myös energiaturve pitää olla isosti mukana myös jatkossa. Turpeen käyttöä ei ole kielletty miltään osin, tänä kesänä jonkin verran on turvetta nostettu. Ja myös päätöksiä tarvitaan sen suhteen, että turpeen nostajat saavat sitten pitkiä sopimuksia jatkossakin ja että me huolehdimme siitä, että huoltovarmuuden näkökulmasta myös energiaturve on osana palettia.

Täytyy muistaa myös, että aikanaan, kun Suomen Keskusta loi Pekkarisen toimesta näitä niin sanottuja risupaketteja, niin silloin näille toimenpiteille naurettiin — mutta, puhemies, ei naureta enää tänä päivänä. Olen siitä tyytyväinen, että meillä on huolehdittu tässä maassa energian- ja lämmönhuollosta laaja-alaisesti. Siihen on otettu eri biotalouden näkökulmat liittyen puhtaan metsähakkeen käyttöön, mutta sitten myös otettu lisäksi palettiin mukaan tuulivoima, tänä päivänä aurinkovoima, ja edistetty myös ydinvoiman tuotantoa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

15.31 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on valtioneuvoston huoltovarmuusselonteko. Nyt kun hetki sitten tässä salissa suoritimme historiallisen äänestyksen, missä päätettiin Suomen liittymisestä Natoon äänin 184–7, niin tämän jälkeen entistä tärkeämmässä roolissa tietysti tulee olemaan tämä huoltovarmuus omassa maassamme. Meillä on muutama kohta, jotka haluan nostaa tästä esille, erityisen tärkeinä pitämiäni asioita.

Itämeri tulee tulevaisuudessa olemaan niin sanottu Naton sisämeri. Siitä huolimatta sen kautta tapahtuvat laivakuljetukset voivat tietyissä tilanteissa olla, myöskin Venäjä huomioiden, vaikeuksissa. Tästä syystä pitäisin nyt sillä kohtaa, kun Suomestakin tulee Natoma, erittäin tärkeänä, että aloittaisimme neuvottelut Norjan kanssa. Monet Norjan pohjoiset satamat ovat Golfvirran vaikutusalueella, jolloinka ne ovat ympäri vuoden myöskin sulana, ja tätä kautta Suomeen täytyisi ehdottomasti saada rautatie- ja laivankuljetusreitit sujuviksi sillä tavalla, että meillä olisi tällainen hyvä huoltovarmuusreitti.

Toinen asia, mitä pidän hyvin tärkeänä, on tämä turve. Vuonna 94 Suomelle monta kertaa korostettiin sitä, että eikö Suomen mielestä turve olisi uusiutuva luonnonvara. Silloiset päättäjät olivat eri mieltä, ja tästä on nyt sitten myöhempinä vuosina tullut selkeä hankaluus tähän tilanteeseen. Omalla paikkakunnallani Tampereella paikallislehdessä on aina tällaisia uutispätkiä, että ”50 vuotta sitten”. Silloin aloitettiin 70-luvulla Naistenlahden turvevoimalaan Pohjanmaalta turvekuljetukset ja lehti uutisoi: ”Suomen lämmöntuotanto on turvattu seuraavaksi 1 000 vuodeksi”. Tämä 1 000 vuotta meni valitettavan nopeasti, koska tänä päivänä edelleen tämä turvetuotanto on ikään kuin aivan kamalaksi tulkittu asia. Minun mielestäni tähän pitäisi kyllä ehdottomasti saada järki päähän ja palauttaa tämä turvetuotanto, koska se on suomalaista luonnonvaraa ja se on todellakin uusiutuvaa.

Ja kolmanneksi olisin kysynyt arvoisalta ministeriltä, mutta hän on jo kerennyt poistua salista, tätä apteekkien lääkepulaa, mikä tällä hetkellä tuntuu olevan nyt jo hyvin suuressa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

määrin. Itsellekin muutamia lääkkeitä apteekista useina viikkoina kysyneenä tulee jatkuvasti vain vastauksia, että ei ole saatavissa, ei ole pystytty valmistamaan. Ollaanko me pikkuhiljaa jo tässä lääkepuolellakin menty huolestuttavaan tilanteeseen tämän huoltovarmuuden suhteen? Täällä muutama muukin edustaja jo lausui tästä huolestumisensa.

Näillä sanoilla kiitän ja käytän todennäköisesti myös omalta osaltani viimeistä puheenvuoroa tällä eduskuntakaudella, mutta toivottavasti jatkoja löytyy, tai sitten ei löydy — sen asian päättää kansa. — Kiitoksia. [Tuomas Kettunen: Kyllä kansa tietää!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, poissa. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

15.34 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Viimeisen vuoden aikana olemme täällä keskustelleet, niin kuin on syytä ollutkin, ulkoisesta turvallisuudesta ja erityisesti tästä Nato-jäsenyydestä, joka nyt sai tietyn pisteen nimenomaan eduskunnan osalta, toivottavasti menee sitten loppuun asti muiltakin osin. Tämän Nato-keskustelun ja ikävän sodan varjoon on jäänyt toinen tärkeä asia eli tämä huoltovarmuus, jota nyt pääsemme käsittelemään, toki valitettavan pienellä joukolla tässä vaiheessa enää. Tämä on äärimmäisen tärkeä asia, niin kuin on tuo ulkoinen turvallisuus, ja myös sisäinen vaatii jatkuvaa huomiota ja erityisesti näinä aikoina, kun havaitsemme, että maailma on entistäkin epävakampi. Maailmalla on ruuan puutetta ja on monenlaisia muita ongelmia energia- ja muilla sektoreilla globaalisti, eurooppalaisittain, ja kaikki koskee näissä oloissa myös meitä täällä Suomessa. Eli asia on todella tärkeä ja vakava.

Huoltovarmuudesta puhuttaessa tulee ensimmäisenä tietysti mieleen maaseutu, joka on meidän huoltovarmuuden kannalta aivan ratkaisevan tärkeä osa yhteiskuntaa. Jos suomalainen maaseutu ei pysy elävänä, jos se ei pysy asumiskelpoisena — asuttuna me emme sitä pysty pitämään, mutta asumiskelpoisena meidän tulee se pyrkiä pitämään — niin me olemme aika nopeasti suurissa vaikeuksissa. Ruoka lähtee maaseudulta, samaten pitkälti energia, metsät, jotka antavat meille työtä ja tuloja koko kansantalouteen korvaamattomat määrät. Eli tämä edellyttää, että maaseutu pidetään elävänä ja sitä kautta kansakunta elinvoimaisena.

Ruokahuollossa tai oikeastaan perusmaataloudessa on ollut koko tämän vaalikauden ja jo edellisellä vaalikaudella parina vuonna, kun oli kuiva vuosi ja märkä vuosi, suoranainen hätä viljelijöillä toimeentulosta, jatkuvuudesta, ja paljon on lopetettu tiloja. Tämä on tänäkin päivänä ja lähitulevaisuudessa ja ehkä pitkälle kauemmaksikin suuri uhka meille, että me ajaudumme vieraan ruuan varaan. Suomen maantieteellinen asemakin osoittaa sen, että se ei ole turvallista kansakunnallemme. Koko ruokaketjusta, elintarviketaloudesta tulee pitää huolta. Se on perusasia, että kansalle riittää ruokaa.

Metsät ovat, niin kuin totesin, meille todella tärkeitä monessakin mielessä, ja niiden suojelussa pitää ottaa järki käteen. Meillä mennään liian kovalla vauhdilla. Suomalainen hyvin hoidettu talousmetsä on arvokas, eikä se tarvitse sellaista suojeluintoa, mikä nyt on ollut tälläkin hallituksella ja mikä erityisesti tuolta EU:sta on suoranaisena uhkana meille.

Arvoisa puhemies! Energiasta täällä on paljon puhuttu, ja totean, että tämä monipuolinen energiapaletti, joka meillä on, on äärettömän arvokas ja sitä pitää edelleen ylläpitää ja kehittää.

Edustaja Kettunen taisi sanoa, että turpeen käyttöä ei ole kielletty. [Tuomas Kettunen: Ei ole!] Ei ole kielletty, myönnän sen, mutta se on ajettu EU:n ja hallituksen päätöksillä niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

kalliiksi ja vaikeaksi, että käytännössä se on kokenut kiellon. Se on vahinko, ja nyt täytyy turvekin ottaa takaisin järkevässä mitassa käyttöön niin kuin kaikki muutkin energiamuodot.

Infra on huoltovarmuuden kannalta kaikilta osin tavattoman tärkeä, eli laajana käsitteenä infran kaikki palvelut ja toiminnot pitää pitää yllä ja huolehtia niistä. Rahaa se vaatii, ja meillä on erittäin vaikea taloudellinen tilanne, velkaantuminen, talouden kriisi ja sitä kautta näkymät varsinkin lähiajoille ja varmaan siinäkin asiassa aika pitkälle tulevaisuuteenkin todella vaikeat. [Puhemies koputtaa] Eli haasteita on, ja tässä talossa meillä ja teillä, jotka jatkatte, on vastuu huolehtia huoltovarmuudesta.

Ja kun tämä minunkin osaltani saattaa olla kaikkien aikojen viimeinen puheenvuoro, niin kiitän, arvoisa puhemies, kaikkia työkavereita, koko talon väkeä ja yhteistyökumppaneita ja toivon, että pidätte hyvää huolta isänmaasta. — Kiitos. [Jani Mäkelä: Kiitos, Toimi, kaikesta! — Mika Niikko: Kiitos!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.40 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Ensinnäkin täytyy kiittää edustaja Kankaanniemeä ansiokkaasta puheenvuorosta sekä kiittää kaikista niistä vuosista, tässä talossa tekemästänne työstä meidän kansamme ja kansakuntamme hyväksi. Voitte olla varma, että isänmaan etua vaalitaan jatkossakin sen mukaisella tavalla kuin kuuluukin tehdä. [Mika Niikko: Entäs turpeentuottajien?]

Puhemies! Isänmaan etua on myös se, että huoltovarmuus turvataan tässä maassa myös jatkossa. Niin kuin edellisessä puheenvuorossani jo totesin, se on ollut maalaisliitto-keskustalle kautta historian ruisleipäpolitiikkaa — tämän maan ainut agraaripuolue, [Juha Mäenpää: Älä nyt höpjä!] joka on huolehtinut siitä, että maakuntien Suomi pysyy elinvoimaisena. Se on myös siitäkin näkökulmasta katsottava, kun huoltovarmuudesta puhutaan, että se on turvallisuuspolitiikkaa, että Itä-Suomessa, omassa maakunnassani Kainuussa myös siellä Kuhmon ja Suomussalmen viimeisen hiekkatien päässä palaa valot ja siellä ihmiset voivat hyvin ja siellä harjoitetaan vahvaa elinkeinoa, joka liittyy maatalouteen ja metsätalouteen. Se on huoltovarmuuden kautta voimakasta turvallisuuspolitiikkaa.

Puhemies! Jäin edellisessä puheenvuorossani tuohon energiahuoltoon. Haluan sitä tuoda esille tässä puheenvuorossa ja muistuttaa siitä, mitä talousvaliokuntakin on kirjoittanut tähän mietintöön. Nimittäin valiokunta yhtyy selonteossa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan huoltovarmuuden kannalta olennaista on energiatuotannon monipuolisuus. Energiantuotannon monipuolisuus — se on sitä, mitä aikoinaan Pekkarinen toi risupaketeillaan esille, sitä, että meillä on monipuolinen energiapaletti: on suomalaista metsähaketta, meillä on myös sahalaitosten ja metsäteollisuuden sivuvirtojen kautta tulevaa energiaa, meillä on sitä turvetta myös jatkossa huoltovarmuuden näkökulmasta voimakkaasti matkassa, meillä on tulevaisuudessa vetyä, meillä on tulevaisuudessa entistä enemmän myös biokaasua huoltovarmuuden näkökulmasta katsottuna, että meidän maatilat olisivat tulevaisuudessa mahdollisimman omavaraisia myös energiantuotannon osalta, biokaasun osalta. Näitä toimia, puhemies, tulee edistää politiikanteon kautta.

Haluan muistuttaa — varmasti edustaja Hoskonen tulee omassa puheenvuorossaan myös tämän asian tuomaan esille — että kyllä CHP-laitoksienkin edellytyksiä myös sähköenergian osalta tulee voimakkaasti viedä eteenpäin. Ne ovat mielestäni tällä hetkellä aika maltillisella käytöllä, mutta toivottavasti tulevaisuudessa... Niin kuin edustaja Tynk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

kynen tuossa toi esille, kyllähän suomalaisen teollisuuden piiput ovat ekoteko. Viime kaudella enemmän puhuttiin biotaloudesta, joka perustuu myös siihen, että lämpöä ja sähköä tehdään voimalaitoksien kautta, mutta se on ekoteko myös siitä näkökulmasta, että tekniikka kehittyy ja tulevaisuudessa entistä enemmän voimalaitosten ja teollisuuslaitoksien savupiipuista paitsi otetaan hyötykäyttöön sitä lämpöenergiaa mutta vielä joku päivä otetaan se paljon ilmastoa saastuttava hiilidioksidikin talteen ja se käytetään sitten teollisuuden hyötytuotteena.

Puhemies! Vielä tähän loppuun haluan muistuttaa siitä, kun valiokuntakin on ottanut kantaa kuljetuksien jatkuvuuden turvaamiseen, että 90 prosenttia meidän tavaroista tässä maassa kulkee kumipyörillä — 90 prosenttia — ja tulee pitää huoli siitä, että koko maassa meidän tiestö on asianmukaisessa kunnossa, myös se alempi tieverkosto, koska huoltovarmuuden näkökulmasta sieltä alemman tieverkon päästä lähtevät liikenteeseen niin energia kuin maatalouden alkutuotannon tuotteet. Teiden vaan pitää olla kunnossa, koska se on myös huoltovarmuuden kautta turvallisuuspolitiikkaa, että meillä liikenneturvallisuuskin on taattu jatkossa.

Puhemies! Haluan kiittää: Olen tyytyväinen, että täällä on muutamia edustajia paikalla, jotka asianmukaisesti pitävät huolta meidän huoltovarmuudesta tässäkin keskustelussa. Edustaja Kankaanniemeä haluan eritoten kiittää hyvistä keskusteluista tämän vaalikauden aikana [Toimi Kankaanniemi: Nooh!] ja toivottaa teille kaikille oikein hyvää kevättä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

15.45 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu huoltovarmuudesta noudattaa vähän samaa kaavaa kuin monessa muussakin asiassa, eli ensin perussuomalaiset puhuvat pitkään, vuosikausia jostain asiasta, muut pilkkaavat ja väheksyvät ja ovat sitä mieltä, että se asia ei ole merkityksellinen, ei sellaista tarvitse huomioida, ja sitten tuleekin tilanne, että joudutaan toteamaan, että kyllä ne vaan olivat oikeassa, että kyllä sillä huoltovarmuudella olikin merkitystä, ja kaikkien puheet sitten muuttuvat siitä, että huoltovarmuus olikin tärkeä asia.

Huoltovarmuudesta sanoisin niin, että siinä perushavainto on ymmärtää, että huoltovarmuuttahan ei ole tarkoitettu hyviin tilanteisiin, vaan huoltovarmuus on tarkoitettu sellaisiin tilanteisiin, jotka poikkeavat normaalista totutusta, siitä, että kauppa käy ja tavaraa saa. Itsestäänselvyydet pitää käydä unohtamaan. Itsestäänselvyyksiähän tässä maailmassa on hyvin vähän erilaisen tavarantoimituksen suhteen. Markkina välttämättä ei toimi kaikissa tilanteissa, eikä kaikkea saa välttämättä rahallakaan. Hyvä esimerkkihän tästä oli tämä — tai huono esimerkki, miten sen ajattelee — koronakriisi, kun meillä ei ollut lääkintätarvikkeita — ei ollut kasvomaskeja ollenkaan Suomessa saatavilla. Oli ajettu se teollisuus ulkomaille. Ei ollut laitoksia, jotka pystyisivät tuottamaan standardisoituja maskeja. Silloin meillä ei ollut maskeja ja piti keksiä valtionhallinnon toimesta selitykset, etteivät maskit toimi. Mentiin tällaiseenkin tilanteeseen, kun ei ollut huoltovarmuutta.

Nyt sitten toinen asia huoltovarmuudessa huomataan Venäjän aloittaman hyökkäyssodan aiheuttamassa kriisissä, että kautta Euroopan ei ole huoltovarmuutta sotilastarvikkeissa. Eli se, että Ukrainaan ei toimiteta aseita, johtuu tietysti poliittisesta hitaudesta ja viivytelystä, mutta myös siitä, ettei niitä aseita, mitä toimittaa, ole. Eli Euroopan tasolla on päästetty puolustustarviketeollisuus sellaiseen jamaan, että siinä ei ole minkäänlaisia edellytyksiä sotatalouteen, niiden tarvikkeiden viemiseen oikeaan sotatilanteeseen. Ne eivät riitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

Eli tällaiset asiat. Ja Suomessa tämä vielä korostuu, kun meillä ei ole omaa teollisuutta monissakaan näissä asioissa, että voisimme rakentaa itse puolustustarvikkeita. Niitä täytyy toimittaa jostain muualta. Jos tulee kriisitilanne, Suomi on saari, tänne ei saa niitä tarvikkeita. Siinä korostuu tarve saada niitä tarvikkeita huoltovarmuusvarastoon jo hyvänä aikana.

Huoltovarmuus pitää myös ymmärtää laajasti. Siihen kuuluu näiden aiemmin mainittujen — ruuan ja energian ja raaka-aineiden, jotka ovat tietysti tärkeitä asioita — ohella myös se, että esimerkiksi tänä päivänä meillä on digitalisaatio ajettu niin pitkälle yhteiskuntaan, että me emme juurikaan tulisi toimeen ilman näitä meidän tietojärjestelmiämme ja digitalisaatiota. On monia asioita, joissa ei ole välttämättä edes kunnan varajärjestelmää näitten asioiden tekemiseen. Onneksi sentään käteisellä vielä voi maksaa, ettei koko rahataloutta ole siirretty digitaalisen rahan päälle. Eli se, että digitalisaation edellytykset — tietoverkot, järjestelmät, komponentit, nämä fyysiset komponentit, joita valmistetaan hyvin suurelta osin Kaukoidässä — ovat Kiinan vallan mahdollisessa alaisuudessa, niin niiden suhteen huoltovarmuus pitäisi myös turvata, jos me meinaamme pyörittää tätä nykyistä yhteiskuntamalliamme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.48 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Huoltovarmuus on itsenäisen kansakunnan kannalta ehkä se tärkein asia, koska se on ainoa asia, joka pitää tämän kansakunnan hengissä. Tämän Ukrainan kriisin aikana olemme oppineet sen kantapään kautta, mikä on lopputulos, kun ei ole energiaa riittävästi itsellä saatavissa. Tänä päivänä meillä on jo sellainen tilanne, että oma kotimainen ruoantuotantokaan ei ole enää täysin turvassa. Emme ole omavaraisia, varastoilla on eletty. Onpa nähty sekin päivä, että jouduttiin huoltovarmuusvarastosta ottamaan muun muassa siemenviljaa, että saatiin kylvöt tehtyä. Ja kannattaa muistaa, että esimerkiksi tämäkin kaupunki on tuontitavaroiden varassa — juomavesikin tulee tuolta Päijänteeltä. Onko se kriisiaikana sitten toimiva järjestelmä, niin sitä pitää viisaammilta kysyä. Mutta sähkön hinnassa olemme nähneet tällä vaalikaudella nyt ihan tänä vuonna, mitä oikeasti on, kun emme ole omavaraisia.

Mutta, arvoisa puhemies, tuo Euroopan unionin politiikka — kun sanotaan suoraan — lähtee siitä, että rakennetaan Eurooppaan liittovaltio, ja se on Suomen kannalta erittäin turmiollista politiikkaa. Euroopan unionin maatalouspolitiikka on mennyt meillä siihen, että suurin osa tiloista on erittäin huonossa kunnossa. Moni on lopettanut: 1—2 tilaa per päivä lopettaa toimintansa kannattamattomana joko vapaaehtoisesti tai sitten pakon edessä. Tämä tulee lähivuosina johtamaan siihen, että emme ole enää omavaraisia. Tämä jatkuva väittely päästöistä — turvepelloille 8 miljoonaa tonnia — on lapsellista, väärustelevää, ja ihmettelen, että Suomen eduskunta nöyrtyy tällaisen väärän tiedon edessä, mitä muun muassa Markku Ollikainen ja Ilmastopaneeli jatkuvasti syöttävät julkisuuteen ja maailmalle. Miksi väärällä tiedolla perustellaan asiaa, joka on suureksi vahingoksi Suomelle? Aivan käsittämätöntä touhua. Tuollaiset puhujat, jotka tuollaisia väitteitä esittävät ja vahinkoa suomalaiselle maataloudelle tekevät, pitäisi saattaa lailliseen edesvastuuseen. [Sebastian Tynkkynen: Oma puolueesi!] — Minä en ole Markku Ollikaisen vahti enkä veljeni vartija. Mutta kun tuolla tasolla tekee myyräntyötä suomalaisten vahingoksi, niin kyllä pitäisi jonkun siihen puuttua. — Siinä varmaan meiltä löytyy viisaampia tuomareita siihen, miten tämän kanssa tulee tehdä, mutta tälle on pakko tehdä jotain.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

Toisena tulee sitten tietenkin se, kun tämä vaikuttaa suoraan energiapolitiikkaan, että me tällä hetkellä olemme tilanteessa, että ensi talvena, tulevana lämmityskautena, tämän talven jälkeen, meillä on tilanne, jossa meiltä puuttuu noin 13—15 terawattituntia energiaa kiinteän polttoaineen kattiloista. [Tuomas Kettunen: Jep!] Tällä hetkellä, arvoisa puhemies, poltetaan tukkipuuta ja kuitupuuta valtavat määrät lämpökattiloissa. Se oli järkyttävä tapaus viime lauantaina, että kun kävin autoni tankkaamassa ilomantsilaisella huoltoasemalla, niin yksi koneurakoitsija pyysi kahville ja juteltiin siinä sitten kaikessa rauhassa. Hän oli just aamuvuorosta tullut töistä, poika jäi jatkamaan työvuoroansa. Aivan järkyttävää: Sinne on perustettu nyt taas uusi hankintayhtiö, joka vie ne viimeiset sellu- ja kuitupuut ja tukit noilta sellutehtailta ja sahoilta. Uimaharjun sellutehtaan laanit olivat tyhjiä. Minä olen sitä kolme viikkoa seurannut, kun siitä ohi viikonloppuisin aina ajan puhujamatoille eri puolille maakuntaa, niin Uimaharjun sellutehtaan varastot ovat käytännössä tyhjiä, ja nyt siellä pitäisi olla noin 300 000—400 000 mottia puutavaraa siltä varalta, että siellä tulee kelirikko. Elikkä se tehdas on menossa kiinni. Ei se ilman puuta pyöri sekään.

Tämä järjetön ilmastopolitiikka, jolla ei ole mitään tekemistä totuuden kanssa — laskeetaan vain tiettyjä nimellisiä poistumia. Kun otetaan joku energiaerä pois, niin siitä poistuvat päästöt, vaikka todellisuudessa sinne tuodaan uutta ulkomailta tai jostain muualta ja tulee kaksin—kolminkertaiset päästöt. Ja sitä paitsi ne ensimmäiset lähtöluvutkin olivat väärin. Eli tämä suomalainen CHP-tuotanto, mikä on maailman paras energiantuotantotapa, on päättymässä tämän kauden jälkeen, jos ei ruveta oikeasti välittämään suomalaisesta energiantuotannosta. Me tuotamme sillä 15 miljoonalla turvemotilla, minkä saisimme ensi kesänä ylös... Mitä muuten emme voi saada, kun 6 miljoonaa turvekuutiota on maksimimäärä, minkä nykyisellä kalustolla voimme nostaa ylös, kun loput on romutettu. Tämä johtaa siihen, että ensi talvena meillä on valtava energiakriisi, ja se vaikuttaa asumiseen. Nykyiseen energian hintaan verrattuna se nostaa hintaa noin neli—viisinkertaisesti. Nykyinen sähkökriisi, mikä tänä talvena on nähty, on lastenleikkiä siihen, mikä meitä odottaa. Ja CHP-kattiloissa, millä me tuotamme sekä kaukolämpöä että sähköä, hyötysuhde on 90 prosenttia, elikkä siitä menee vain se hukkaan, mikä haihduttamalla lämpöä haihtuu taivaalle. Se siitä menee, muuta ei mene. Jatkan seuraavassa puheenvuorossani tästä asiasta.

Mutta nyt ollaan sillä tiellä, arvoisa puhemies, että tämä kansakunta on menossa polvilleen tällä järjettömällä ilmastopolitiikalla. Olen tästä puhunut, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies, monta kertaa, vaan eipä ole ollut ymmärtäjiä tuolla korkeimmissa päätöksenteoelimityksissä. Mutta Simo Silmun laulua lainaan lopuksi vielä, että ”sitä saa, mitä tilaa”. [Jani Mäkelä: Me ollaan se korkein elin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

15.54 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! On hyvä näin vaalikauden päätteeksi puhua tästä huoltovarmuudesta, ja vaikka meitä nyt on täällä näin vähän edustajia enää paikalla, niin nämäkin puheenvuorot varmasti sitten punnitaan myöhemmin sitä vasten, mitä seuraava eduskunta saa aikaiseksi. [Tuomas Kettunen: Just näin!]

Tällä vaalikaudella me ollaan nähty aika paljon virheitä, mitä Euroopan unionissa kaikki jäsenvaltiot ovat tehneet, Suomi mukaan lukien. Meillä on täällä ollut pandemiaa, terveyskriisiä ja sitten meillä on ollut energiakriisiä ja nyt on tällainen sotilaallinen kriisi menossa, ja ehkä seuraavaksi voi tulla ruokakriisi. Kaikissa tapauksissa ollaan huomattu se, että me ei olla varauduttu riittävästi miltään osin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

Pakko nostaa esille tämä ensimmäinen kriisi, joka oli tämä koronapandemian aikana havaittu terveystarvikkeiden ja osin lääkkeiden puuttuminen. Nyt kun vaalikausi on lopussa, voinen sen verran raottaa tätä verhoa, että silloin kun täällä ministerit valalla vanhoen sanoivat, että meillä on maskeja olemassa varastossa, niin se ei kyllä nyt ihan näin ollut. Huoltovarmuuskeskus oli nimittäin ne maskinsa aikoja sitten päättänyt hävittää, koska ne olivat eräpäivältään vanhentuneita, useita vuosia, ja sattuneista syistä niitä ei poltettu, kuten Ruotsissa, vaan ne lahjoitettiin eräälle kolmannen sektorin järjestölle, joka rupesi jakamaan niitä maskeja ulos maasta. Niitä oli yli kymmenen miljoonaa. Ja silloin kun kriisi puhkesi päälle, näitä maskeja etsittiin kissojen ja koirien kanssa, ja eräs ministeri ohjeisti, että nämä maskit pitää saada takaisin tänne sieltä, minne ne on aikanaan lahjoitettu, ja sieltä ne haettiin. Tämä kuvastaa sen, että ei kokonaisuuksia osata hoitaa tässä hallituksessa, ainakaan sen osalta, ja ei myöskään tämän energiakriisin osalta. Tosin siihen varautuminen ei ole yksistään tämän hallituksen vika vaan myös edellisten hallitusten vika.

Sitten siitä itäriippuvuudesta, Aasia-riippuvuudesta: Siitähän meidän on päästävä eroon. Ei ole millään tavalla oikein, että siellä valmistetaan valtaosa lääkkeistä, joita esimerkiksi tässä Euroopan unionin alueella käytetään ja ostetaan. Siellä valmistetaan ne kaikki tärkeät komponentit ja monet muut asiat, joilla meidän teknologiamme toimii, ja tämän johdosta olisi suotavaa, että seuraava eduskunta tekee jämäköitä päätöksiä sen suhteen, että Suomesta tehdään omavarainen kaikilla näillä osa-alueilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.57 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitos, kunnioitettu herra puhemies! Huoltovarmuus on vähän sellainen asia, että siihen herätään sitten viime hetkellä, kun tajutaan, että on vähän liian myöhäistä ja olisi tarvetta monenkin asian suhteen. Näin oli koronassa, mutta näin on myöskin nyt Venäjän hyökätessä Ukrainaan, kun joudutaan puhumaan energiasta ja myöskin ruokahuollosta ja niin edelleen.

On pakko puuttua siihen, mitä te, edustaja Kettunen, tuossa aikaisemmin puhuitte. Minä tasan tarkkaan kyllä tiedän, mikä teidän oma linjanne on, mutta se, miten poliitikko vaikuttaa, mitataan siinä, miten hän käytännössä toimii. Valitettavasti 2018, kun tehtiin tätä ilmastopaperia, mihin vaadittiin joka ikistä puoluetta sitoutumaan, että lähdetäisiin tekemään Suomeen kireämpää ilmastopolitiikkaa, kaikki muut puolueet, myöskin keskusta, sitoutuivat tähän paperiin. Me perussuomalaiset jäätiin siitä ulkopuolelle. Meitä haukuttiin niin, että mikä paha puolue te olette, kun ette tule siihen mukaan. Mutta me tiedettiin, että jos me siihen paperiin sitoudutaan, niin me laitetaan nimi alle sellaiselle politiikalle, mitä Sanna Marinin hallitus tällä kaudella on tullut toteuttamaan, pelattaisiin näin kireälle politiikalle hyväksyntä. Ja oikeastaan tuon paperin vuoksi tämä istuva hallitus tiesi, että heillä on näille ilmastopoliittisille tiukennuksille laaja tuki eduskunnassa, koska kaikki muut puolueet perussuomalaisia lukuun ottamatta sitoutuivat tähän uuden ilmastopolitiikan linjaan. Te omassa puheenvuorossanne menitte väittämään, että keskusta on tällä hetkellä ainut agraaripuolue. [Tuomas Kettunen: Pitää paikkansa!] Mitä te sanoisitte äänestäjille esimerkiksi Oulun vaalipiirissä, josta me molemmat tulemmes? Sieltä on tullut näitä maatala-vierailukutsuja, ja olen siellä käynyt. Kun tilalliset ovat vaihtamassa puoluetta sen takia, että te ette ole seisonut heidän takanaan, niin heillekö te sanoisitte, että itse asiassa riippumatta kaikesta siitä, mitä tällä vaalikaudella on tapahtunut, te olette heidän puolueenne, ainoa agraaripuolue? Minä en ainakaan kehtaisi tehdä niin. Tällä hetkellä me nähdään, niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

kuin Ylen uusi maakuntakohtainen gallup osoitti, että nyt — aika historiallista — perussuomalaiset ovat menneet ykköseksi Oulun vaalipiirissä.

Se on eri asia, mitä mieltä henkilö itse on siitä, miten asiat ihannemaailmassa pitäisi olla, mutta toinen asia on se, mitä on valmis tekemään sen eteen. Ja sen sijaan, että te, arvoisa edustaja Kettunen, olisitte kritisoinut oman puolueenne väärää linjaa ja asettunut poikkiteoloin, jotta teidän puolueenne linja voitaisiin muuttaa, että se ei komppaisi vihreitä kaikessa siinä, mitä he ovat tällä kaudella hallituksen kautta vetäneet läpi, te olette kehunut jatkuvasti, joka yhteydessä tässä salissa sitä politiikkaa, mitä keskusta tekee, mikä on ollut ajamassa turvetuotantoa alas, mikä on ollut nostamassa esimerkiksi polttoaineen hintaa ja niin edelleen. Eli sanoisin kyllä vaan teille, että te voitte kyllä vaikuttaa siihen, että keskustasta tulee jälleen agraaripuolue numero 1, mutta se vaatii toimia, ei niin, että lähdetään vain glorifioimaan sitä, mitä keskusta on tehnyt.

Ja lopuksi — jos sallitte, arvoisa herra puhemies — haluaisin lausua kiitoksen sanan kansanedustaja Toimi Kankaanniemelle. Teillä on hyvin pitkä ura täällä eduskunnassa, ja kunnioitan teitä ihan valtavan suuresti, sitä kokemusta, mikä teillä on, sitä työtä, mitä olette kaikkien suomalaisten eteen tehnyt näitten vuosikymmenien aikana. Te ette ole ollut pelkästään kansanedustaja, te olette toiminut ministerinä, puheenjohtajana — niin valtava kokemus, mistä meillä muilla ryhmän edustajilla myöskin ollut mahdollisuus ammentaa. Itsekin muistan, että eräässä keskustelussa kun tuli joku luku ja en ollut varma, onkohan mittakaava oikea, niin tuolla käytävällä otin teitä hihasta kiinni ja kysyin, kuulostaakohan tämä mittakaava oikealta. Eli olette ollut semmoinen edustaja, johon meidän nuorempien on ollut helpompi tukeutua — suuri, lämmin kiitos teille. Me perussuomalaiset, niin kuin varmaan monet muutkin, jäädään kaipaamaan teitä täällä. Kiitos kaikesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää. Onko tämä nyt ylimääräinen puheenvuoro vai mikä tämä on sitten? [Juha Mäenpää: Mahdollisesti viimeinen!]

16.01 **Juha Mäenpää ps:** Olipa hyvä, arvoisa puhemies, kun tuossa edellisessä puheenvuorossani sanoin, että tämä oli mahdollisesti viimeinen puheenvuoroni. Tuo edustaja Kettunen puheenvuorollaan herätti minutkin vielä tänne puhujapöytäntöön.

Minä haluaisin nyt ehkä tarkentaa tuota edustaja Tynkkysen käyttämää puheenvuoroa. Minä kunnioitan edustaja Hoskosta ja edustaja Kettusta. Te sentäs olette täällä keskustalaisina, ainoina, olleet puhumassa turpeesta, mutta kyllä se teidän linjanne on ollut hukassa, siis keskustapuolueen linja. Te sanoitte äsken puheessanne, että maalaisliitto-keskusta on ainut agraaripuolue täällä. Tiedätte itsekkin, että puhuitte palturia siinä kohdassa. [Tuomas Kettunen: Ei pidä paikkaansa!]

Arvoisa puhemies! Minulla on tässä käsissäni Huoltovarmuuskeskuksen paperi, nyt kun puhumme huoltovarmuudesta. Tämä on energiahuolto-osaston ja Voimatalouspoolin kotimaisten polttoaineiden jaoston kirje tänne eduskunnalle ja hallitukselle, ja tämä on päivätty 17. toukokuuta 2019. Luen täältä muutaman otteen.

Otsikko on ”Turve turvaa maamme huoltovarmuutta”.

”Turpeen ominaisuudet ovat ylivoimaiset maamme energiahuollon turvaajana. Polttoaineena se on kotimainen ja parantaa siten energiaomavaraisuuttamme. Lisäksi se on hyvin varastoitavaa. Energiaturpeen tuotanto varmistaa turpeen saatavuutta myös muilla huoltovarmuuskriittisillä aloilla, kuten ruuantuotannossa ja maataloudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

Valtaosa turpeen käytöstä tapahtuu lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitoksissa eli CHP-laitoksissa, jotka ovat aivan keskeisiä voimahuollon turvaajia erityisesti talvikaudella. Turve parantaa puun energiakäytön huoltovarmuutta. Turpeen ominaisuudet parantavat puun puhdasta palamista ja pitävät siten polttokattilat ehjinä. Pitkällä aikavälillä uudet lämpö- ja voimalaitosinvestoinnit on mahdollista toteuttaa siten, että turpeen tekninen välttämättömyys väistyy, mutta puun riittävyuden ollessa pullonkaula turve turvaa polttoaineen saantia ja siten energiahuoltoa. Turpeen energiatiheys on puuta parempi, mikä tarkoittaa, että sen kuljettamiseksi tarvitaan vähemmän kalustoa ja hankinta-alue voi olla kustannustehokkaasti laajempi.”

Sitten seuraava kohtaa taasen, otsikoksi on laitettu ”Energiahuollon riskit kasvavat puun voimakkaan kysynnän myötä”.

”Metsäteollisuuden puunhankinta on jatkunut jo korkealla tasolla, ja raakapuun kysyntä on voimakasta. Ainespuun ohjautuminen jalostukseen on turvattava, minkä merkitys kasvaa uusien investointien myötä, muun muassa Äänekoski, Kymi, Kaukas ja Kemi. [Tuomas Kettunen: Hyvä!] Huoltovarmuuden kannalta kriittinen turvetuotannon osaaminen ja toimiva tuotantoketju voidaan säilyttää edellä kuvatulla tuotannon minimitasolla ja sen vaatimalla kotimaisella tuotanto- ja henkilöstökapasiteetilla. Kerran menetettyä arvoketjua ei saada kriisitilanteessa ajettua ylös tarvittavalla nopeudella.”

Nämä ovat niitä asioita, mitä edustaja Hoskonen on täällä puhunut neljä vuotta lähes joka kerta, kun on pikkuisenkaan saanut turpeeseen viitattua. Olen myös itse puhunut asiasta, ja siitä on puhunut useita perussuomalaisia. No mitä on tapahtunut? Hallitus on piut paut välittänyt tästä paperista. Jos meillä Huoltovarmuuskeskus on asiantuntija ja se kertoo hallituspuolueiden johtajille, mikä on linja ja miten pitäisi toimia, niin miksi ei totella tai uskota sitä asiaa? Tämä vasemmistohallitus on repinyt kyllä tämän huoltovarmuuden turpeen osalta täysin. Siellä lämpökattiloita, tämmöisiä leijupetikattiloita, on muutettu arinakattiloiksi, on romutettu turvekoneita, [Puhemies koputtaa] ja kyllä tämä on ihan järkyttävää.

Ja nyt, arvoisa puhemies, tämä oli viimeinen puheenvuoroni. [Puhemies: Jäädään odotamaan, kiitoksia!] Sitä myöten kiitän koko eduskuntaa, muita edustajia, koko eduskuntalaitoksen henkilökuntaa ja erityisesti haluan kiittää Toimi Kankaanniemeä kaikesta tuesta, mitä olette osoittanut täällä, ja Kettusellekin kohtuullista menestystä vaaleissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.07 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Kun minut monta kertaa tässä mainittiin, niin rikon tämänkin lupaukseni ja käytän vielä pienen puheenvuoron kiittäökseni edustaja Kettusta ja puoluetovereita Tynkkystä ja Mäenpäästä kauniista sanoista. Olen tosiaan täällä saanut Luojan ja kansan armosta olla niin, että 36 vuotta tulee kuukauden kulluttua siitä, kun aloitin, ja kun yhden kauden olen ollut välissä pois, niin 32 vuotta. Se on hieno aika, arvokas aika, ja kunnioitan ja kiitän siitä kovasti kaikkia. Ja toteanpa, että tämä on minun 3 933. puheenvuoroni tässä salissa, eli puhuttuakin on tullut aika paljon. Se on enemmän kuin kenelläkään muulla tässä nykyisessä kokoonpanossa ja kautta historiankin kahdeksanneksi eniten. [Sebastian Tynkkyne: Oho!] No niin, sen verran tilastotietoja olen saanut käyttööni.

Tähän liittyen sen verran vielä, että 80—90-luvulla sali oli kyllä melko lailla täynnä, kun käytiin tärkeitä keskusteluja. Silloin tietysti oli menettely se, että kun keskustelu päättyi,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

niin äänestettiin — kaikkien oli pakko olla täällä. Ei ollut kännyköitä, vaan oli pieni piippari, joka ilmoitti, että äänestys on tulossa, ja sen piipparin teho riitti Storyvilleen asti muttei sen kauemmaksi. [Naurua] Oli oltava aika lähellä. Ja täällä oltiin ja osallistuttiin ja keskusteluja käytiin. Nyt kiitän erityisesti edustaja Kettusta, jonka kanssa olen saanut tällä kaudella käydä aika paljon, silloin tällöin, näitä keskusteluja. Ne ovat olleet mielenkiintoisia ja varmasti rakentavia. [Tuomas Kettunen: Opettavaisia!] Ja toivon, että edustaja Kettunen jatkaa maaseudun ja sen agraarin väestön puolustamista.

Perussuomalaisista sanon tässä kohtaa kyllä, että perussuomalaiset ovat sekä agraari että urbaani puolue. Kannatusta tulee maaseudulta ja kaupungeista kaikkein tasaisimmin kaikista puolueista. Eli me emme aseta vastakkain vaan puolustamme niitä, jotka puolustusta tarvitsevat, niitä, joilla ei ole vahvoja etujärjestöjä, ja niin edelleen. — No joo, arvoisa puhemies, jos sallitte tämän verran horjahtaa päivän teemasta.

Todellakin, edustaja Hoskonen — jota myös vahvasti kiitän aktiivisuudesta ja hyvästä yhteistyöstä, olette hieno persoona ja todellinen kansan puolustaja ja asioiden ajaja — mainitsitte tuossa tuon EU:n. Tähän huoltovarmuuteen liittyy mielestäni kyllä nyt ihan vakavana asiana tämä EU:n kehitys, voimakas kehitys, kohti liittovaltiota, keskittymiskehitys. Ja siellä on muun muassa se komission varapuheenjohtaja Frans Timmermans, joka on ottanut sen vallan, mikä siellä on ajelehtimassa, ja käyttää sitä erittäin härkisti, ja Suomi on niissä kuvioissa kärsimässä jatkuvasti. Eli joudumme myös näissä huoltovarmuusasioissa vaaraan koko ajan, kun valta keskittyy, jos sitä käytetään niin kuin sitä Euroopan unionissa komissio ja sitten ne muut elimet käyttävät. Tähän pitäisi kyllä tulevan hallituksen luoda selkeät pelisäännöt. Se, että meillä on nyt ollut esimerkiksi ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kesken vakavat ristiriidat linjauksissa, on heikentänyt Suomen vaikutusmahdollisuuksia tässä nykyisen hallituksen aikana. Näin ei saisi olla. Pitää olla yksi ääni Suomella, ja sen pitää olla suomalaisten puolesta. Ja vetoan, että jatkossa siihen kiinnitettäisiin vakavaa huomiota.

Arvoisa puhemies! Me olemme tässä unionissa, emmekä siitä noin vain eroon pääse, mutta meidän tulee pyrkiä kääntämään sen kehitys siihen, että se olisi entistä enemmän kansojen yhteistyöjärjestö eikä liittovaltio. Silloin meidän etumme ja meidän demokratiamme ja meidän hyvinvointimme olisi paremmassa turvassa [Puhemies koputtaa] kuin mitä se on nyt. — Arvoisa puhemies, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Toisessa puheenvuorossa haluan ensimmäisenä kiittää edustaja Toimi Kankaanniemeä. Olen häntä pitänyt erittäin hyvänä edustajana. Hän on osaava, tietävä ja taitava. Kiitos kaikista niistä hienoista vuosista, mitä isänmaan hyväksi olet tehnyt. Olet ollut ministerinä, olet ollut oman maakuntasi edustajana, oman puolueesi edustajana ja niiden äänestäjien edustajana, jotka sinut ovat tänne lähettäneet. Kiitos kaikista niistä vuosista ja korkeimman siunausta ja hyvää vointia sinulle!

Sitten itse asiaan, siihen, mihin edellisen puheenvuoroni lopetin, tähän energiapulaan. Sain juuri äsken — tuossa luin ja vastaan siihen — viestiä voimalaitosmieheltä eräältä suomalaiselta paikkakunnalta, en halua nimeä sanoa. Juuri vastaan siihen viestiin, kohta saan loppuun saakka. Hän ilmoitti, että heidänkin voimalaitoksella poltetaan jo ensi vuoden varastoja elikkä niitä varastoja, mitä pitäisi ensi talvena käyttää, kun energiaa tehdään. Ja en ole nähnyt täällä pääministeriä, en ole nähnyt energiainisteriä, en valtiovarainministeriä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

en ministereitä vastaamassa tähän ongelmaan. Tämä on vaiettu ongelma, joka tuhoaa Suomen taloudesta valtavan osan. Tällä hetkellä palaa miljardin edestä arvokasta metsäteollisuuden raaka-ainetta kattiloissa, tukkia ajetaan. Se koneurakoitsija, jonka kanssa viime viikonloppuna juttelin, sanoi, että kyllä hänellä 40 vuotta koneurakointia tehneenä urakoitsijana veritulppaa tekee koko ajan, kun hyvää tukkia viedään samaan kasaan, missä on energiahakerangat, kaikki, mitään ei enää erotella.

Tämä kansakunta on menossa katastrofia kohti tämän mielettömän ilmastonmuutosvouhotuksen takia, sellaisen vouhotuksen takia, jossa ei ole päätä eikä häntää. Kotimainen energia lopetetaan ja energiaa rahdataan ympäri maailmaa tänne tilalle, [Mika Niikko: Juuri näin!] kun siinä kuulemma laskelmien mukaan päästöjä on vähemmän — ei mitenkään voi pitää paikkaansa. Kun täältä lähienergia lopetetaan ja kaukaa tuodaan, niin se kuljetuskustannus on sitten jo ensinnäkin valtava. Siksi toisekseen tulee valtavat päästöt, kun vanhoilla laivoilla ajetaan. Niille ei ole mitään rikkipäästösuosituksia — kunhan öljyä on, niin ne vaan tulevat, puksuttelevat valtamerien läpi tänne. Ja sitten meillä täällä puhdas paita päällä kehutaan toisiamme, varsinkin vihreät kehuvat toisiaan, miten ilmastopolitiikkaa tehdään. Kivihiihtä palaa, maakaasua palaa, öljyä palaa. Norja esimerkiksi viime vuonna rikkastui kymmeniä miljardeja sillä, kun öljyä meni enemmän, kun ei muuta ollut. Ja jos joku kuvittelee, että tämä puulla ratkaistaan, niin vaikka kaikki Euroopan puut kaadettaisiin tänä vuonna pitkälleen ja lyötäisiin energiaranka kasaan, sillä voisi lämmittää vain yhden vuoden Eurooppaa. Elikkä se on aivan unennäköä. Tällaisilla markkuollikaisilla ja sitroilla ja näillä kaiken maailman asiantuntijoilla, jotka tästä puhuvat, ei ole minkäänäköistä suhteellisuudentajua eikä ymmärrystä siitä, mikä on megawatti, mikä on euro ja miten tämä homma hoidetaan.

Se tässä on, arvoisa puhemies, pahinta, että me tuhoamme samalla suomalaisen metsäteollisuuden. Kolmesta suuresta metsäteollisuusyhtiöstä kaksi on ulkomaisessa omistuksessa, elikkä yhtiön hallituksen jäsenten enemmistö on ulkomaisia päättäjiä. Kuvitteleeko joku vielä, että nämä yhtiöt eivät näistä vedä johtopäätöksiä? Olen henkilökohtaisesti varma siitä, että lähiaikoina tulee ilmoituksia, että sahoja pannaan kiinni, sellutehtaita pannaan kiinni, mikä johtaa siihen, että niille paikkakunnille, joille se sattuu, se on katastrofi. Se on katastrofi suomalaiselle metsänjalostukselle, metsätaloudelle yleensä, kotitalouksille ja koko Suomen kansantaloudelle. Vaan kun tätä ei haluta ymmärtää tässä eurokiimassa eikä eurohuumassa eikä ilmastohuumassa. Tällaisessa politiikassa ei ole mitään järkeä, ja kun yrittää täällä eduskunnassa puhua, niin ei ministereitä, ei ketään, tunnu kiinnostavan. Olen yrittänyt kaikkeni, ja en lakkaa yrittämästä tietenkään. Eihän tällaiselle vääryydelle valtaa saa antaa, hyvänen aika. Jos vielä uskallamme katsoa tulevaisuuteen luottavaisin mielin, niin meidän pitää toimia nyt. Tämä hallitus ei sitä tee enää, mutta seuraavan hallituksen pitää toimia ja ravakasti ja tehdä rajuja päätöksiä, aivan kuten Esko Ahon hallitus aikanaan teki, kun polvillaan olevaa kansantaloutta korjattiin — edustaja Kankaanniemi voisi siitä meille luennon pitää vaikka tuolla kahvilassa.

Joka tapauksessa, arvoisa puhemies, jos tähän prinsessa ruususen uneen ei nyt tule päätöstä eikä tämä painajainen lopu, niin tälle kansakunnalle koittaa sellaiset ajat, joita ei ole ennen nähty. Meillä on velka aivan tapissaan, me emme voi ottaa velkaa yhtään lisää. Luototappiot kasvavat yrityksissä, yritykset harkitsevat, pystyvätkö yleensäkään enää palkkaamaan väkeä lisää. Sitten kun energian hinta nousee, pankkilainojen korot nousevat, ruoka kallistuu, niin millä ihmeellä tämä kansakunta ja ne nuoretparit, jotka tätä maata yrittävät meidän jälkeen pyörittää, meinaavat veloistaan selvitä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

Arvoisa puhemies, lopuksi: Toivon, että tähän asiaan tulee nyt järki ja saadaan tämä asia suomalaisten energian kannalta kuntoon. Jos tällä jatketaan, [Puhemies koputtaa] tehdään semmoinen vahinko, jolla ei ole mitään määrää eikä rajaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuuntelisipa keskusta Hoskosta, niin menisi hyvin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

16.18 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tästä huoltovarmuudesta vielä muutama rivi:

Me ollaan Suomessa aika hyviä tässä kiertotaloudessa. Esimerkiksi meillä Vantaalla on tämä jätteenpolttolaitos, jossa pääkaupunkiseudun kotitalousjätteestä tehdään lämpöenergiaa. Se on ollut erittäin kannattavaa ja erittäin hyvää liiketoimintaa sekä myös sitten ilmastoystävällistä, koska ei tarvitse rahdata niitä jätteitä pitkin maailmaa jollain rahtilaival-la. Vantaan Energia on siinä ollut erittäin onnistunut toimija. Mutta huolestuttava on tänä talvena ollut huomata se, että se kotitalousjäte ja yrityksiltä tuleva jäte on ehtynyt. Sitä jätettä ei enää saa niin kuin ennen sai, ja se johtuu siitä, että esimerkiksi yritykset ja monet muut saavat tietenkin jätteensä myydä nykyään vähän minne haluavat. Kotitalousjätteet HSY:n alueella ovat toki monopolioikeudella Vantaan Energian poltettavia, mutta se kotitalousjäte ei yksistään enää ole riittänyt. Sen johdosta esimerkiksi Vantaalla on jouduttu turvautumaan siihen, että tätä jätettä on pyritty ostamaan muualta ja polttamaan sitten lämmön aikaansaamiseksi, mutta sekään ei ole ollut mutkatonta. Nyt huomataan se, että jät-teestä on tullut arvokasta. Me joudumme polttamaan täällä jätteitä, ja niitäkään ei edes riitä lämmön ja energian saamiseksi siitä syystä, koska tämä hallitus turmeli turvetuotannon ja sieltä saatavan energian, mikä me oltaisiin tarvittu tänä talvena. Se on erittäin valitettavaa, ja se ikävä kyllä jää tämän hallituksen ja tämän eduskuntakauden häpeäksi.

Ensi vaalikaudella toivon mukaan täällä on valvutuneempi eduskunta ja tuleva hallitus aidosti, oikeasti tekee kaikkensa Suomen huoltovarmuuden eteen niin energiansaannissa kuin ruoansaannissa kuin lääkkeitten saannissa ja kaikessa muussa, esimerkiksi Puolustusvoimien käytössä olevan aseistuksen saamisessa. Tekisi ne määrättyt toimenpiteet, että täällä alettaisiin tuottamaan niitä tarvitsemiamme tarvikkeita. Niitä kannattaa tuottaa, vaikka se on hivenen kalliimpaa, koska tosipaikan tullen niitä ei meille mistään saada.

Arvoisa puhemies! Tähän puheeni lopuksi haluan tietysti vielä kiittää puhemiestä ja puhemiehistöä tästä vaalikaudesta. On ollut aika vauhdikas vaalikausi meillä kaikilla täällä, mutta myös hyvin antoisa. Täällä ollaan itse kukin opittu hyvin paljon tämän vaalikauden aikana, ja kiitos kuuluu ennen kaikkea eduskunnan henkilöstölle, henkilökunnalle, joka on hymyssä suin kaikkien kriisien keskellä, milloin maski naamalla, milloin ilman maskia, tehnyt meille hyvää työtä ja palvellut meitä. Kiitos kuuluu myös teille. Ja toivon mukaan sitten ehkä me jotkut näemme täällä ensi vaalikaudella toisemme. Toivotan kaikille edustajille, jotka ovat ehdolla, hyvää vaalimenestystä ja siunausta teidän hankkeisiin. [Tuomas Kettunen: Samoin teille!] — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.22 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Olen iloinen, että olen innostanut edustajat Mäenpää ja Tynkkynen käyttämään vielä puheenvuorot oman puheen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

vuoroni osalta. Edustaja Tynkkynen toi puheenvuorossaan esille sen, kun sanoin, että maalaisliitto-keskusta, Suomen Keskusta on tämän maan ainut agraaripuolue, niin kyllä sen ihan ylpeydellä sanon, ja muistutan siitä, että eivät pelkästään puheet vaan myös teot. Olemme edustaja Tynkkynen kanssa samasta vaalipiiristä, Oulun vaalipiiristä.

Puhemies! Kun puhutaan huoltovarmuudesta, huoltovarmuusselonteosta, niin täytyy muistaa siitä sekin näkökulma, että kun huoltovarmuudesta puhutaan, niin pitää valita linja, joko hajautettu yhteiskuntamallin linja tai keskittyvä, keskitetty yhteiskuntapolitiikan linja. Minä itse ja Suomen Keskusta on aina ajanut desentralisaatiopolitiikkaa, hajautettua yhteiskuntamallia, ja tällä me luodaan myös huoltovarmuudelle edellytykset, kun se huoltovarmuus edelleenkin tulee maakunnista.

Ja kun puhuin näistä teoista, niin kun katsotaan Oulun vaalipiiriä tämän vaalikauden tekojen kautta, niin, puhemies, olen siitä tyytyväinen, että punamultayhteistyöllä on tehty hyvää aluepolitiikkaa. Se näkyy Oulussa, jossa Ruskon teollisuusalueelle nousee aivan uusi Junnikkalan saha. Meillä kotipaikkakunnallani Kuhmossa paikallinen sahalaitos Kuhmo Oy laajentaa toimintaansa, ja tämän vuoden valtion talousarvioon on ihan kirjattu, että valtion tietä siirretään, että kyseinen sahalaitos pystyy laajentamaan toimintaansa. Olen siitä tyytyväinen. Utajärven suunnalla paikallinen Mustikkakankaan teollisuusalue sai uuden liittymän teollisuusalueelle, millä luodaan sitä, että teollisuus kehittyy myös Utajärven suunnalla. Nämä kaikki liittyvät täydellisesti huoltovarmuuteen. Otetaan vielä yksi esimerkki: Pölkky sahalaitoksena investoi Kajaanin suuntaan.

Yksi isoimpia asioitahan tällä vaalikaudella on se, että teollisuus on ennätysmääräisesti pystynyt investoimaan, kun on luotu politiikalla hyvää suhdannetta pitkälle tulevaisuuteen. Itse asiassa Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n tuoreen investointitiedustelun mukaan teollisuusinvestointien odotetaan kasvavan tänäkin vuonna seitsemän prosenttia edellisvuoteen nähden ja teollisuuden investointien yhteenlaskettu arvo tänä vuonna olisi noin 9,6 miljardia euroa.

Puhemies! Halusin ottaa vielä tämän puheenvuoron ihan myös siitäkin näkökulmasta, että kun puhutaan, onko Suomen Keskusta agraaripuolue, niin toivon, että perussuomalaisilla on vielä sitä vanhaa Suomen Maaseudun Puolueen historiaa, SMP:n historiaa takana, ja toivon, että jatkatte sillä historian tiellä, koska kyllä se vain on niin, että meidän kaikkien pitää olla maaseudun, maakuntien puolella, maakuntien asukkaiden ja eritoten maaseudun lasten puolella, että me pidämme huolta kaikista tässä maassa asuvista suomalaisista. [Toimi Kankaanniemi: Voisitte liittyä perussuomalaisiin!] Kun perussuomalaisten suunnalta 2020 ilmoitettiin, että tietty valtiosuusjärjestelmä ja tukipolitiikka maaseudun suuntaan on vain kepulaista aluepolitiikkaa, niin tähän ei pidä paikkaansa, ja toivon, että yhteistyössä Perussuomalaiset, Suomen Keskusta ja muutkin eduskunnan puolueet teemme työtä sen eteen, että koko maata kehitetään, koko maa pidetään asuttuna turvallisuus-, huoltovarmuusnäkökulmasta, ja pidetään huoli, että jokainen suomalainen pysyy tämän kehityksen kulun matkassa.

Puhemies! Tämä on minun viimeinen puheenvuoroni näillä valtiopäivillä. Haluan, puhemies, kiittää teitä, ja haluan kiittää teitä, edustajakollegat, mukavista vuosista näillä valtiopäivillä, ja jatketaan sitten työtä seuraavillakin valtiopäivillä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 178/2022 vp

16.26 **Sebastian Tynkkynen ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Nyt vaikuttaa siltä, edustaja Kettunen, että ette kuunnellut yhtään sitä puheenvuoroa, johon viittasitte, tai siten ihan tarkoituksella ohititte ne pointit, mitä puhuin.

Mitä tulee näihin paikallisiin investointeihin tai panostuksiin, esimerkiksi infraan tai niin edelleen, niin kyllä nyt on niin, että niistä on ehdottomasti syytä iloita, mutta samaan aikaan ei nyt ole sillä tavalla, että jos keskusta putoaa tämän hallituskauden jälkeen pois hallituksesta, niin maakuntiin ei enää tehtäisi investointeja tai infraa rakennettaisi lisää. Tämä on itse asiassa semmoinen juttu, että joka ikinen vaalikausi katsotaan aina, minne voidaan tehdä näitä panostuksia, ja tämä politiikka tulee jatkumaan. Toki varmasti äänestäjän suuntaan kuulostaa hienolta, kun nyt mainitaan näistä, mutta on sekin, että voi sanoa, että se ei valitettavasti ole pelkästään keskustan ansiota. Näitä tehdään aina.

Mutta se iso kuva on tässä se tärkeä, eli toisin sanoen meidän pitää miettiä sitä, että meidän huoltovarmuutemme kaikilla tasoilla pidemmässä ajankulussa on kunnossa, oli kyseessä ruoka tai oli kyseessä energia tai niin edelleen. Jos mennään tarkasti vaikka just tähän turpeeseen, mitä tämän hallituskauden aikana on ajettu alas, niin on selvää, että niillä isoilla politiikkatoimilla, mitä hallitus on tehnyt, ollaan kavennettu turvetuotantoa ja myöskin huoltovarmuutta, ja nämä ovat ne, mihin pitäisi kiinnittää huomiota erityisesti.

No, ihan loppuun haluan vielä nostaa tähän huoltovarmuuskeskusteluun Kiinan. Jotenkin tuntuu, että me ollaan pikkasen myöhässä näiden meidän Kiina-keskustelujen suhteen. Me ollaan erittäin riippuvaisia Kiinasta, ja tätä pointtia ei varmaan voi liikaa korostaa. Jos kävisi sillä tavalla, että nyt tuolla Taiwanin suunnalla tapahtuisi jotain tai Kiina laajentaisi tätä omaa suurvaltaprojektiaan pidemmälle, niin kyllä me olisimme siinä tilanteessa, että samalla tavalla kuin Venäjän suhteen me joutuisimme lähtemään tekemään hyvin voimakkaita pakotteita. Mutta se, kuinka paljon meillä niitä pelinappuloita on, riippuu siitä, kuinka paljon me omasta takaa tuotamme, oli kyseessä energia tai esimerkiksi tämmöistä hyvin kehittyntä teknologiaa tai niin edelleen, ja tällä hetkellä valitettavasti esimerkiksi teknologian suhteen Kiinalla on aika pitkälle valttikortit käsissään. Tämän vuoksi me tarvitsemme paljon painokkaampia strategioita ja päättäväisyyttä sen suhteen, että me päästään tästä Kiina-riippuvuudesta eroon, ei pelkästään Suomi, mutta Eurooppa näin laajemmin, toki koko länsimaailma. Me olemme perussuomalaisissa puhuneet siitä, että EU:n pitää toimia isolla tasolla isosti ja pienellä pienesti, ja tämä on semmoinen kysymys, missä me olisimme valmiita, että EU:n tasoisesti puututtaisiin asiaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 8/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.